

GÜNÜN SÖZÜ

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev:

Biz imkan verə bilmərik ki, Qarabağ məsələsi hər hansı bir formada Azərbaycanla Ermənistan arasında imzalanacaq sazişə daxil edilsin. Bunu mən bu gün cənab Blinkenin iştirakı ilə keçirilmiş görüşdə də bildirmişəm. Biz istəyirik ki, sərhədlərimiz tarixi xəritələr əsasında delimitasiya olunsun.

CƏNUB QAZ DƏHLİZİNİN genişləndirilməsi prioritet vəzifədir

Səhifə → 6

Səhifə → 6
Vəhşiləmiş erməniliyin əbədi üzqaralığı – Xocalı soyqırımı

“Türkiyə 100 ilin ən böyük fəlakətinə qalib gələcək!”

Səhifə → 7

Xalq qəzeti

“Xalq qəzeti” – Xalqın qəzeti!

№ 38 (30154) 19 fevral 2023-cü il, bazar

Gündəlik ictimai-siyasi nəşr

1919-cu ildən çıxır

Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzetin redaksiya heyəti

vəb-sayt: www.xalqqazeti.az

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Almaniyaya səfəri

Prezident İlham Əliyev İraq Kürdüstan Regionunun başçısı ilə görüşüb

Fevralın 18-də Münxendə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin İraq Kürdüstan Regionunun başçısı Neçirvan Bərzani ilə görüşü olub.

Görüşə görə təşəkkürünü bildiren Neçirvan Bərzani Azərbaycanla İraqın Kürdüstan Regionu arasında əlaqələrin inkişaf etdirilməsi üçün böyük potensial olduğunu dedi. O, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın əldə etdiyi nailiyyətlər münasibətilə təbriklərini çatdırdı, dövlətimizin başçısının uzaqgörən siyasəti nəticəsində ölkəmizin uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı.

İraqın Kürdüstan Regionu ilə Azərbaycan arasında orta q tarixi və mədəni əlaqələrin olduğunu qeyd edən Neçirvan Bərzani diqqətə çatdırdı ki, bu regionun Türkiyə ilə də çox sıx münasibətləri var və bu xüsusda birgə əməkdaşlıq layihələrinə baxıla bilər.

Azərbaycanla Türkiyə arasında qardaşlıq əlaqələrinin mövcud olduğunu bildiren dövlətimizin başçısı bu çərçivədə üçtərəfli əməkdaşlıq mexanizmlərinin perspektivdə nəzərdən keçirilə biləcəyini dedi.

Neçirvan Bərzani İraqın Kürdüstan Regionundan turistlərin Azərbaycana səfər etdiklərini və bu səfərlərdən çox məmnun qaldıqlarını

nı qeyd etdi.

Dövlətimizin başçısı, öz növbəsində, bildirdi ki, İraqın Kürdüstan Regionu ilə iqtisadiyyat, ticarət sahələrində əlaqələrin inkişaf etdirilməsi üçün böyük potensial var.

Ona görə də biznes dairələri arasında birbaşa əlaqələrin qurulması, həmçinin biznes şurası formasında müxtəlif təsisatların yaradılması məsələlərini nəzərdən keçirmək olar.

Prezident İlham Əliyev Neçirvan Bərzaniyə Azərbaycana səfərə dəvət etdi.

Dəvət məmnunluqla qəbul olundu.

AZƏRTAC

Prezident İlham Əliyevin ABŞ-nin Dövlət katibi və Ermənistanın baş naziri ilə birgə görüşü

Fevralın 18-də Münxendə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Amerika Birləşmiş Ştatlarının Dövlət katibi Antonli Blinken və Ermənistan Respublikasının baş naziri Nikol Paşinyan ilə birgə görüşü olub.

AZƏRTAC

Prezidentin Münxen zəfəri – prinsipiallıq nümunəsi və Ermənistan üçün şans

Cənubi Qafqazda ədalətin diktəsi və Azərbaycanın yaratdığı realıqla barışmaq zərurəti

Dünyanın siyasi elitası Münxendə toplaşdı. Müzakirələr hamını narahat edən məsələlər ətrafında aparılır. Rusiya-Ukrayna müharibəsi, İran və Çin mövzusu və digər qaynar regionlarda cərəyan edən hadisələrə dair fikirlər səsləndirilir, müvafiq tövsiyələr verilir, atılacaq addımların konturları cızılır. Münhen konfransında Cənubi Qafqaz regionu da diqqət mərkəzində saxlanılan bölgələrdəndir. Toplantı çərçivəsində ABŞ-ın Dövlət katibi Entoni Blinkenin Azərbaycan və Ermənistan liderləri ilə görüşməsi isə regionun transatlantik birlik üçün də əhəmiyyətini təsdiqləyir.

Qeyd edək ki, ABŞ Dövlət katibinin iştirakı ilə üçtərəfli görüşün keçirilməsi öncədən elan edilməmişdi. Fevralın 17-də səhər saatlarında məlum oldu ki, cənab Blinkenin iştirakı ilə Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin birgə görüşü keçiriləcək. Doğrudur, politoloqlar Münxendə Azərbaycan və Ermənistan rəhbərlərinin görüşünün baş tutmasını istisna etmirdilər. Ancaq bu görüşün ABŞ-ın vasitəçiliyi altında keçiriləcəyinə dair hər hansı bir məlumat verilməmişdi. İstənilən halda belə görüşün baş tutması ondan xəbər verir ki, Qərbi Cənubi Qafqaz regionunda cərəyan edən proseslərə marağını azaltmayıb, əksinə, bölgənin nəbzini tutmağa can atır. Əlbəttə, böyük dövlətlərin müxtəlif regionlarına marağının olması təbii. Cənubi Qafqaz da yerləşdiyi coğrafi mövqeyinə görə dünyanın güc mərkəzlərinin diqqət mərkəzindədir.

(ardı 4-cü səhifədə)

Azərbaycanın Zəfərinə heç kəs kölgə sala bilməyəcək

Səhifə → 5

Laçın-Xankəndi yolu xoş niyyətə açıqdır

Səhifə → 5

İran yeni etirazların ağışında

Səhifə → 5

Dublyajda film də, çevrildiği dil də qazanmalıdır

Səhifə → 7

Azərbaycan "Leonardo" şirkəti ilə əməkdaşlığa xüsusi önəm verir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 18-də Münxendə İtaliyanın "Leonardo" şirkətinin baş icraçı direktoru Alessandro Profumo ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Prezident İlham Əliyev Azərbaycan ilə İtaliya arasında strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin olduğunu qeyd etdi, İtaliyaya dövlət və rəsmi səfərlərini məmnunluqla xatırladı.

İtaliyanın Avropa İttifaqı məkanında ölkəmizin ən yaxın tərəfdaşı olduğunu deyən dövlətimizin başçısı son aylar ərzində İtaliyanın üç nazirinin Azərbaycana səfərinin əlaqələrimizin inkişafının real göstəricisi olduğunu vurğuladı, bu xüsusda ölkəmizin İtaliyanın aparıcı şirkətlərindən olan "Leonardo" şirkəti ilə əməkdaşlığa xüsusi önəm verdiyini qeyd etdi.

Azərbaycan Prezidenti müdafiə sənayesi sahəsində mövcud olan əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinin vacibliyini vurğuladı.

Prezident İlham Əliyev İtaliya ilə Azərbaycan arasında enerji sahəsində də əməkdaşlığın uğurlu inkişaf etdiyini diqqətə çatdırdı, "Ansaldo Energia" şirkətinin ölkəmizdə 1280 MVt gücündə İstilik Elektrik Stansiyasının inşasında iştirakının bunun nümunəsi olduğunu qeyd etdi.

Prezident İlham Əliyev İtaliya

şirkətlərinin Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpauruculuq işlərinə töhfə verdiyini vurğuladı.

"Leonardo" şirkətinin baş icraçı direktoru Alessandro Profumo Azərbaycan ilə İtaliya arasında strateji tərəfdaşlıq münasibətlərindən irəliləyərək, bu əməkdaşlığın inkişafına töhfə verməyə hazır olduğunu bildirdi. O, Azərbaycan ilə müxtəlif sahələrdə artıq əməkdaşlıq münasibətlərinin mövcudluğunu və müdafiə sənayesi sahəsində əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsində maraqlı olduğunu dedi.

Alessandro Profumo Azərbaycan ilə təmasları bundan sonra da davam etdirəcəklərini bildirdi.

Avropa İnvestisiya Bankı "Yaşıl enerji" konsepsiyasını dəstəkləyir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 18-də Münxendə Avropa İnvestisiya Bankının (EİB) prezidenti Verner Hoyer ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı Avropa İnvestisiya Bankı ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlıqdan məmnunluğunu ifadə etdi, ölkəmizin Avropa İttifaqı ilə çox sıx əlaqələrinin olduğunu bildirdi.

Azərbaycan Prezidenti Cənub Qaz Dəhlizi layihəsinin icrası prosesində Avropa İnvestisiya Bankının maliyyə tərəfdaşı kimi yaxından iştirakına görə təşəkkürünü ifadə etdi.

Azərbaycanın inkişaf gündəliyində duran rəqəmsal transformasiya, bərpaulanan enerji resurslarının inkişafı və ixracı, neqliyyat bağlantılarının genişləndirilməsi konsepsiyası haqqında məlumat verən dövlətimizin başçısı Avropa İnvestisiya Bankının hər üç sahə üzrə ölkəmizin yaxın tərəfdaşı ola biləcəyini dedi.

Prezident İlham Əliyev Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula Fon der Lyayenin Azərbaycan səfərini, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişellə görüşlərini məmnunluqla xatırladı.

Dövlətimizin başçısı hazırda Azərbaycanın Avropa İttifaqının enerji təminatında oynadığı rolunu, Ursula Fon

der Lyayenin Azərbaycana səfəri zamanı Strateji Tərəfdaşlığa dair Anlaşma Memorandumunun imzalandığını qeyd etdi.

Azərbaycanın Avropanın enerji bazarına qaz ixracını artırdığını diqqətə çatdıran Prezident İlham Əliyev, həmçinin Avropa İttifaqının da qəbul etdiyi "EU Global Gateway" strategiyasında nəzərdə tutulmuş hədəflər ilə tam uyğunluq təşkil etdiyini bildirdi və bu sahələrdə Azərbaycanla əməkdaşlıqda maraqlı olduğunu vurğuladı. O, Avropa İnvestisiya Bankının xüsusilə "Yaşıl enerji" konsepsiyasını yaxından dəstəklədiyini diqqətə çatdırdı.

Verner Hoyer Prezident İlham Əliyevin ölkənin maliyyə resurslarından müdrikliliklə istifadə edərək Azərbaycanın uzunmüddətli inkişafına xidmət göstərən layihələrin icra olduğunu vurğuladı. O, həmçinin Azərbaycanın Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında oynadığı rolunu görə təşəkkürünü ifadə etdi.

Görüşdə nümayəndə heyətləri səviyyəsində təmasların davam etdirilməsi və qarşılıqlı maraqlı doğuran birgə layihələrin müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı razılıq əldə olundu.

Prezident İlham Əliyev Münxendə televiziya kanallarına müsahibə verib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 18-də Münxendə Amerika Birləşmiş Ştatlarının Dövlət katibi Antoni Blinken və Ermənistan Respublikasının baş naziri Nikol Paşinyan ilə birgə görüşdən sonra televiziya kanallarına müsahibə verib.

AZƏRTAC müsahibəni təqdim edir. **Prezident İlham Əliyev:** Salaməleyküm.

Jurnalistlər: Salam, cənab Prezident.

Jurnalist: Yəqin ki, görüş keçirildi, necə keçdi?

Prezident İlham Əliyev: Yaxşı keçdi, mənə, konstruktiv keçdi. Bir çox məsələlər müzakirə olundu, o cümlədən, Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh sazişinin imzalanması, sazişin imzalanması üçün lazım olan şərtlərin mövcudluğu. Əlbəttə ki, mən öz mövqeyimi bir daha bildirdim. Əsas məsələ ondan ibarətdir ki, bu sülh müqaviləsi beynəlxalq norma və prinsiplər əsasında tərtib edilməlidir. Qarabağ haqqında hər hansısa müddəanın olması qəbuləlməzdir. Bu haqda da Azərbaycanın mövqeyi bildirildi. Biz üç gün bundan qabaq Ermənistanın bizim təkliflərimizə yeni cavab təklifləri aldıq. İndi onları incələyirik. İlk baxışda Ermənistanın mövqeyində tərəqqi var, ancaq kifayət qədər deyil. Yəni, əsas bu məsələ müzakirə olundu. Laçın-Xankəndi yolundakı vəziyyət də, əlbəttə ki, müzakirə edildi. Mən bir daha Azərbaycanın mövqeyini bildirdim ki, hər hansı bir blokadan söhbət gedə bilməz. Dekabrın 12-dən bu günə qədər 2500-dən çox yük maşını və Qırmızı Xaç Komitəsinin maşınları keçmişdir və əgər blokada var idisə, bu maşınlar necə keçə bilərdi? Yəni, bu, Azərbaycana qarşı əsassız bir ittihamdır, biz bunu rədd edirik və deyə bilərəm ki, keçirdiyim bütün görüşlərdə bu mövqə ilə bağlı qarşılanırdı. O cümlədən, Avropa İttifaqı bizim mövqeyimizi anlıyor. Biz haqlı olaraq tələb edirik ki, yataqlarımızın qanunsuz istismarı dayandırılın və buna nail olunmayana qədər əminəm ki, bizim ictimai fəalları öz şəxsi missiyasından əl çəkməyəcəklər. Bu gün də bunu çatdırmağa çalışdım. Eyni zamanda bildirdim ki, yaxşı olar, Ermənistan və Azərbaycan ikitərəfli qaydada nəzarət-buraxılış məntəqələrini Ermənistan-Azərbaycan sərhədində yaratsınlar. Biz bu təklifi vermişdik, bu gün rəsmən vermişik. Daha əvvəl bu təklif qeyri-rəsmi kanallar vasitəsilə çatdırılmışdır. Ermənistan tərəfindən hər hansı mövqə səsləndirilmədi. Yəqin ki, onlara bir qədər vaxt lazımdır bunu müzakirə etmək üçün.

Amma ilkin təəssüratımız belədir ki, həm Avropada, həm Amerikada bizim bu təklifimiz məntiqli hesab olunur. Bu, hər iki ölkə arasındakı əlaqələrin normallaşmasında da, əlbəttə ki, önəmli amildir. Çünki biz sərhədlərin delimitasiyası haqqında danışırsaq, nəzarət-buraxılış məntəqələri olmadan bu, mümkün deyil. Biz kommunikasiyaların açılması haqqında danışırsaq, əlbəttə ki, həm Zəngəzur dəhlizinin hər iki bəndində, eyni zamanda, Laçın rayonu ilə Ermənistan arasındakı sərhəddə nəzarət-buraxılış məntəqələri yaradılmalıdır. Bu gün Dövlət katibi Blinkenin iştirakı ilə keçirilən görüşdə mən bunu rəsmən təklif kimi irəli sür-

düm. Ermənistan tərəfindən cavab gözləyəcəyik.

Jurnalist: Cənab Prezident, Bakı vaxtı ilə 19:30-da panel müzakirəsinin keçiriləcəyi gözlənilir. Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili də məhz bu panel müzakirəsində iştirak edəcək. Tbilisi formatı gündəmə gələ bilərmi?

Prezident İlham Əliyev: Ola bilər. Çünki bu, təbii olar. Biz də bunu alqışlarıq. Mənim Gürcüstana etdiyim səfər zamanı bu məsələ müzakirə olundu. Ermənistan tərəfi buna bir qədər tərəddüdlə yanaşır. Ancaq hesab edirəm ki, bu, ədalətli olardı. İlk variantda Ermənistan baş nazirinin iştirakı nəzərdə tutulmuşdu. Çünki mənə verilən ilkin təklifdə onun adı yox idi. Yəqin dünən axşam belə qərara gəldi ki, o da iştirak etsin. Hesab edirəm ki, bu, yaxşı haldır. Çünki, nəhayət Cənubi Qafqazda üç ölkə arasında hər hansı bir əməkdaşlıq başlanıla bilər.

Jurnalist: İranla Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşmasını necə görürsünüz? Birinci addımı kim atmalıdır?

Prezident İlham Əliyev: Bizim səfərimizə qarşı terror aktından xəbəriniz var. Bu, Azərbaycan diplomatik nümayəndəliyinə qarşı təşkil olunmuş terror aktı idi. Terrorçu 30-40 dəqiqə ərzində tərk-silah edilməmişdir və polis maşınları, təhlükəsizlik xidmətinin işçiləri gəlib-gedirdilər, amma onlar ona iki dəfə səfərlərinin binasına daxil olmağa, səfərlərinin mühafizə işçilərindən birini qətlə yetirməyə, ikisini isə yaralamağa imkan verdilər. Terrorçunu əliyalın tərk-silah etmiş mühafizə işçilərindən birinin cəsəti ola bilsin ki, onlarla Azərbaycanın həyatını xilas etdi. Çünki diplomatlarımızın ailələri, o cümlədən, uşaqları o binada yaşayırdılar. Buna görə biz bu məsələ ilə bağlı dərhal və şəffaf istintaqın aparılmasını tələb edirik. Bu terror hadisəsindən sonra terrorçunun İran mediasına müsahibə verməsi faktı onun İran istiblišmentinin bəzi qolları tərəfindən göndərilənlərdən biri olduğunu göstərir. Digər qaribə məsələ o idi ki, iki gündən sonra o, əqli çatışmazlığı olan insan kimi elan edildi. Bu ekspertizanı onlar dərhal necə keçirə bilərdi? Bu, onu ədalət mühakiməsindən yayındırmaq üçün atılmış bir addım idi. Buna görə İran hökuməti şəffaf istintaq aparmalıdır, bizə bu barədə məlumat verilməlidir, terrorçu cəzalandırılmalıdır. Lakin ən vacibi odur ki, terrorçunu göndərən, Azərbaycana qarşı bu qəddar aktı törətmiş İran istiblišmentinin nümayəndələri ədalət mühakiməsi qarşısına çıxarılmalıdır. Yalnız bundan sonra biz münasibətlərin hər hansı normallaşması haqqında danışa bilərik.

Prezident İlham Əliyev ATƏT-in Baş katibi ilə görüşüb

Fevralın 18-də Münxendə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ATƏT-in Baş katibi xanım

Helqa Maria Şmid ilə görüşü olub.

AZƏRTAC

Münxən Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Cənubi Qafqazda təhlükəsizlik məsələləri ilə bağlı plenar iclas keçirilib

Prezident İlham Əliyev iclasda iştirak edib

Fevralın 18-də Münxən Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində "Dağları aşmaq? Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyin qurulması" mövzusunda plenar iclas keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva tədbirdə iştirak edə bildi.

Münxən Təhlükəsizlik Konfransının sədri Kristof Heusgenin moderatortuq etdiyi plenar iclasda Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili, Ermənistan Respublikasının baş naziri Nikol Paşinyan, ATƏT-in Baş katibi, Münxən Təhlükəsizlik Konfransı Şurasının sədr müavini xanım Helqa Maria Şmid də iştirak edə bildi.

Moderator Kristof Heusgen: Hamınızı salamlayıram. Burada olmağınızdan məmnunuq. Bizimlə burada

Azərbaycan Prezidenti, Ermənistanın və Gürcüstanın baş nazirləridir. Əslində, mən bunu bildirdim, lakin Azərbaycan Prezidenti ilə indicə mənə dedi ki, bu, tarixi gündür. Tarixdə ilk dəfədir ki, üç ölkənin rəhbərləri görüşür və biz bunu tarix kitabları ilə yoxlamalıyıq. Bilirəm ki, xarici işlər nazirləri görüşüblər. ATƏT-in Baş katibi Helqa Şmid bunu bilir. Əgər o bilirsə, deməli, belədir ki, var. Bir sözlə, burada bizimlə olduğunuz görə çox sağ olun. Hamınıza məlumdur ki, bu konfrans Rusiyanın Ukraynaya müdaxiləsindən bir il sonra baş tutur və ötən il olduğu kimi, həmin mövzu bu konfransda da

esas olaraq qalacaq. Sizin ölkələriniz birbaşa iştirak etmir, lakin Rusiyanın qonşularıdır. Mənim birinci sualım: Rusiyanın Ukraynaya qarşı müdaxiləsi, müharibəsi sizin ölkənizə necə təsir göstərir. Əgər olarsa, Sizdən soruşum Prezident Əliyev.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev: Demək istədim ki, bizə birbaşa təsiri olmayıb, lakin birmənalı olaraq ümumi geosiyasi vəziyyət tamamilə dəyişib və ola bilsin, Rusiya-Ukrayna müharibəsindən əvvəlki vaxtlara qayıtsın. Beləliklə, biz bəzi ənənəvi tərəfdaşlarla ticari əməkdaşlıq sahəsində müəyyən çətinlikləri görə bilərik. Eyni zamanda, xüsusən də daşımalar layihələrinə gəldikdə, bəzi üstünlüklər də var.

(ardı 3-cü səhifədə)

Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Cənubi Qafqazda təhlükəsizlik məsələləri ilə bağlı plenar iclas keçirilib

(əvvəlki 2-ci səhifədə)

Azərbaycan uzun illər ərzində müasir daşımalar və logistika infrastrukturunun yaradılmasına yatırımlar edib. İndi isə Mərkəzi Asiyadan daşınan yüklərin Azərbaycan vasitəsilə Avropaya yöndəlməsi əlavə imkanlar açır. Lakin bildiyiniz kimi, bizim öz müharibəmiz olub. 44 gün çəkmiş müharibə iki ildən bir az çox əvvəl baş vermişdir. Biz müharibənin nə olduğunu bilirik. Onun xalqlar üçün nə dərəcədə dağınıqlar və əziyyətlər gətirdiyini bilirik. Buna görə, biz təbii ki, istəyirik Avrasiyada sülh bərqərar olunsun. Hesab edirik ki, Azərbaycan və Ermənistan uzun müddət çəkmiş toqquşmadan uzaqlaşmanı nümayiş etdirməli, qarşılıqlı ədavət və düşmənçiliyə son qoymalıdır. Hazırda biz Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh sazişi üzərində çalışırıq. Ümid edirik ki, biz bu işi gec yox, tezliklə tamamlayacağıq. Düşünürəm ki, bu, ciddi tarixi fikir ayrılığına malik olan ölkələrin bir araya gəlməsi və düşmənçilik səhifəsinin bağlanması yaxşı nümunə ola bilər. Mənim cavabım belədir.

Kristof Heusgen: Çox sağ olun. Buna cavab vermək üçün Ermənistanın baş nazirinə söz vermədən əvvəl, mən Gürcüstana müraciət etmək istədim. Gürcüstana da Abxaziya və Cənubi Osetiya kimi zəbt olunmuş əraziləri var. Sizin ölkənizə hazırda Rusiya tərəfindən təsir necədir? Cenevrə danışıqları nə yerdədir? Bu istiqamətdə bir şey baş verirmi? Bu hadisələr sizə necə təsir göstərir?

Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili: Çox sağ olun. Əvvəlcə, bu panel müzakirəsini təşkil etdiyinizə görə təşəkkür edirəm. Hesab edirəm, bu, çox yaxşı təşəbbüsdür və sizin də qeyd etdiyiniz kimi tarixi görüşdür. Haqiqətən, bütün Cənubi Qafqaz bir araya toplaşdı. Hesab edirəm ki, bu, artıq böyük və uğurlu görüş hesab oluna bilər və bu müzakirəni təşkil etdiyinizə görə təşəkkür edirəm.

Ukraynadakı müharibəyə gəldikdə, əlbəttə ki, bu, hamımız üçün böyük sınaqdır. Düşünürəm ki, ikinci Dünya müharibəsindən sonra Avropa və ümumiyyətlə, dünya bu cür böyük sınaqla üz bəzəyib qalmamışdır. Bildiyiniz kimi, 2008-ci ildə bizim Rusiya ilə müharibəmiz olub. Həmin vaxtdan etibarən Rusiya tarixi ərazilərimizi – Abxaziya və Cənubi Osetiyani işğal altında saxlayır. Rusiya ərazilərimizdə iki hərbi baza yaradıb. Həmin vaxtdan etibarən biz çoxsaylı problemlərlə, çətinliklərlə üzləmişik. Lakin 2012-ci ildə biz hakimiyyətdə gəldikdən sonra gərginliyin aradan qaldırılması üçün böyük saylar göstərmişik. Bununla yanaşı, əlbəttə ki, biz Avropaya inteqrasiya yolunda çox fəal olmuşuq. Gürcüstan Assosiasiya Sazişinə imza atıb. Bu, Avropa İttifaqı ilə əhatəli azad ticarət razılaşmasıdır. Biz vizasız rejimdən istifadə edirik. Ötən il isə Avropa İttifaqı Şurası bizə Avropa perspektivinin verilməsi ilə əlaqədar tarixi qərar qəbul etmişdir. Beləliklə, Ukraynadakı müharibənin Gürcüstana necə təsir göstərməsi ilə əlaqədar sizin sualınıza cavab olaraq deməyimiz ki, hazırda hamımız götürürük ki, Rusiya diqqətini Ukraynaya yönəldib. Dağıdıcı müharibə gedir və deməyimiz ki, biz bu müharibəni dayandıрмаq üçün əlimizdə gələni etməliyik. Sülhün alternativini yoxdur. Deməyimiz ki, Gürcüstan öz suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün bərpasına gəldikdə, sülh yolu məsələlərinin çözülməsi siyasətini həyata keçirir. Biz çox aydın şəkildə bəyan etmişik ki, Gürcüstan öz ərazi bütövlüyünün bərpası üçün dinc plana malikdir. Vəsaitçilik prosesində fəal iştirak edən ATƏT-ə, Avropa İttifaqına, ABS-yə və digər iştirakçılara təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

Siz Cenevrədəki beynəlxalq müzakirələri qeyd etdiniz. Bu, hazırda bizim ruslarla malik olduğumuz yeganə platformadır. Bu səbəbdən, mən bir daha təkrar etməyirəm ki, bu müharibəyə bəyandırılmaldır. Biz müharibəni və onun ölkəmizə təsirini 2008-ci ildə görmüşük. Çox insan tələf oldu və biz ərazilərimiz üzərində nəzarəti itirdik. Qeyd etdim ki, Rusiyanın bizim ərazilərdə hərbi bazaları var. Bu davam edir, dayanır. Həmçinin bildirmək istəyirəm ki, 2008-ci ildəki müharibədən sonra Rusiyaya hər hansı sanksiyaların tətbiq edildiyini görmədik. Əksinə, gördük ki, işlər həmişə olduğu kimi davam etdi. Beləliklə, demək olar ki, çox pis signal verildi.

Yekunda düşünürəm ki, hazırda beynəlxalq ictimaiyyət irəliləyiş doğru necə təşəkkülə bağlı qərar qəbul etməlidir. Çünki əgər bu müharibə davam edərsə, daha çox dağınıqlar olacaq, daha çox mülikiyyətlər məhv olacaq. Buna görə mən bir daha təkrar etmək istəyirəm ki, bizim məramımız, məqsədimiz bu müharibəni dayandırmaya gəlir. **Kristof Heusgen:** Bəli, hesab edirəm ki, Siz tamamilə haqlısınız, insan tələfatlarına son qoymalıdır. Lakin icazə verin, qısaca olaraq, Sizin ölkənizə qayıdacaq. Siz 2008-ci ildə xatırladınız. Həmin vaxt mən Kansternin müşaviri işləyirdim və çox çətin vəziyyət yarandı. Təfərrüatları vermək istəməzdim, 2008-ci ilə qayıdaraq Sizin soruşmağınızı istədim. Həmin vaxt biz Prezident Saakaşvili ilə işləyirdik. Biz çox çətin vəziyyətdə olan Prezident Saakaşviliyə narahatlıq doğuran fotolarını görmüşük. İnsanlar, o cümlədən, jurnalistlər onun həyatından narahatdılar. O, çətin vəziyyətdədir. Məndə belə təəssürat var ki,

bölgədə ağır vəziyyət yarandıqda ölkəniz milli birləşməyə müraciət etdi. Kənardan baxan insan üçün ölkənizdə hazırda həmin birləşməyə şübhəli görünür. Deyim ki, Prezident Saakaşvili buraya - Münxen Təhlükəsizlik Konfransına gəlirdi, burada tez-tez qonaq olurdu. Narahatlıq doğuran həmin fotoları görəndə onun buraxılması mümkündürmü? O, Gürcüstandan kənarda, yəni, başqa ölkədəki xəstəxanada müalicə ala bilərmi?

Baş nazir İrakli Qaribaşvili: Birincisi, suala görə çox sağ olun. Hazırda özəl xəstəxanada olan Prezident Saakaşviliyə səhəti haqqında danışmaq və ya ferziyyə irəli sürmək istəmirəm. İstəyirəm ki, insanlar bilsinlər. O, iki il əvvəl, daha dəqiq desək, il yarımın çox müddət əvvəl, yəni, oktyabrın 1-də Gürcüstana qayıtdı. Onun qayıdışının məqsədi Gürcüstana növbəti inqilab etmək, kütləvi qarışdırılma və qan tökmək idi. O, uğur qazanma bilmədi və həbsxanaya düşdü. O, özəl xəstəxanaya yerləşdirilməsi ilə bağlı müraciət etdi. Mən auditoriyanı bunun təfərrüatları ilə yormaq istəməzdim. Lakin bir halda ki, siz ictimaiyyət qarşısında soruşdunuz, mən cavab verməliyəm. Beləliklə, o, artıq səkkiz aydan çoxdur ki, özəl xəstəxanadadır. Gürcüstan hökuməti ona digər məhsulları almamışdı maksimal dəstək və rahatlıq verib, eləcə də şərait yaradıb. Siz burada fotoları qeyd etdiniz. Demək istəyirəm ki, cənab Saakaşvili bacarıqlı akyordur. Gürcüstan hökuməti maksimal dəstək vermək üçün hər şeyi edib. Təkrar edirəm, biz, həтта onun ailəsinə təklif etdik ki, ona tibbi yardım göstərmək üçün istənilən ölkənin istənilən hakiminə Gürcüstana çağırıla bilər. Cavabım belədir. Mən, həmçinin bildirmək istəyirəm, siz yəqin ki, cənab Saakaşvili və onun ailəsi üçün işləyən lobbi şirkətinin yaydığı çox sayda yalan məlumatları, dezinformasiyanı oxumusunuz. Məsələn, siz bir faktı bildirmək istəyirəm. Ötən ay məlum olmuşdur ki, bütün dünyada hərətəfəli media kampaniyası üçün onun ailəsi rəsmən bir milyon dollar ödəyib. Beləliklə, "Facebook"da və ya digər sosial şəbəkələrdə eşitdiyiniz, yaxud gördüyünüz videolar, əslində, reallığı əks etdirmir. Bir sözlə, heç kəs qanundan üstün ola bilməz. Biz Gürcüstana güclü demokratiya qururuq. Biz demokratik təsəvvürləri qururuq və gücləndiririk. Bu demokratiya, həmçinin belədir ki, heç kəs qanundan üstün olmalı deyil. Məlumdur ki, Saakaşvili keçmiş bankir Qirgıstanın qətl, parlamentin keçmiş üzvünün ölümə qədər döyülməsi kimi ağır cinayətlər törədib.

Bir çox digər işlər də var. Məsələn, özəl televiziya kanalı olan "İmedi"nin ələ keçirilməsi. Əlavə olaraq, o, başqa bir cinayət törətmişdir, qanunsuz olaraq dövlət sərhədini keçmişdir. Yeri gəlmişkən, bu məlumatı da deyim ki, o, Ukraynadan, Odesadan inqilab həyata keçirmək məqsədilə Gürcüstana qayıtmaq üçün bəra ilə səyahət edib, konteyner yük məhsulunu, dondurucuda iki gün keçirmişdir. Hadisə belə olub. Bu paneldə bu şəxs haqqında danışmışsınız bütün təfərrüatlarla yormaq istəməzdim. Amma cənab Heusgen, siz bu sual məndən soruşduğunuzda görə onu cavablandırmıq istədim.

Kristof Heusgen: Mən bu məsələni dərinləşdirmək istəmirəm, sadəcə, humanitar məqsədlər üçün müraciət etmək istəyirdim. Baş nazir Paşinyan, Prezident Əliyevə ünvanlanmış suala qayıtmaq istəyirəm. Rusiya-Ukrayna müharibəsinin sizin ölkənizə təsiri necədir?

Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan: Təşəkkür edirəm. Mən də, həmçinin belə bir formada görüşün təşkilinə görə sizə minnətdarlığımı ifadə etmək istəyirəm. Mən razıyam, ola bilsin ki, bu, haqqətdən də tarixi görüşdür. Lakin indi yazılan tarixin məzmununu müəyyənləşdirmək olmur. Çünki bizdə fərqli nəticələr ola bilər. Hesab edirəm ki, biz nəticələrə hədəflənməliyik və bizim yaşaymamız məhz belədir.

Sizin sualınıza gəldikdə, bilirsiniz qlobal qeyri-sabitlik bizim regionda vəziyyəti daha da yaxşı edə bilməz. Çünki bilirsiniz, anlaşılandır ki, uzun müddət ərzində beynəlxalq ictimaiyyətin bütün diqqəti Ukraynada baş verən münaqişəyə cəmlənib. Bu münaqişə bizim region üçün yeni risklər yaradır. Beynəlxalq birləşmə diqqətini bizim region üzərində də saxlanılması çox vacibdir, çünki fikrimcə, burada idarə olunmalı çoxlu risklər var. Bütün bu vəziyyətlə bağlı bizim yaşaymamız nədən ibarətdir? Biz demokratik islahatlar gündəliyimizə sadıq qalmışıq. Çünki biz demokratik islahatların, demokratik təsisatların inkişafının, qanunun ailiyyətinin, insan haqlarının, müstəqil məhkəmə sisteminin və sair məsələlərin regionumuzda ümumi vəziyyəti daha da yaxşılaşdıracağına inanırıq. Hesab edirəm ki, biz öz üzərimizə düşən vəzifəni yerinə yetirərik, bu, bütün region üçün faydalı olar.

Kristof Heusgen: Çox sağ olun. İndi isə ATƏT-in Baş katibi Helqa Şmidə sualımı ünvanlamaq istəyirəm. Sizin doğma şəhərinizdə, Münxendə olmaq olduqca heyretətamizdir. ATƏT hər üç təşkilatın üzvü olduğu bir qurumdur. Yeri gəlmişkən, Rusiya hələ də bu təşkilatın üzvüdür. ATƏT hazırkı mərhələdə ölkələrə öz aralarında əməkdaşlıq aparmaq, vəziyyəti sabitləşdirmək, təşkilatın yaşadığı çətin vaxtlarda sərəncamında olan alətlərdən istifadə etmək və gərginliyi azaltmaq və əməkdaşlıq təşviq etmək üçün nə kimi

köməklik göstərə bilər?

ATƏT-in Baş katibi, Münxen Təhlükəsizlik Konfransı Şurasının sədr müavini xanım Helqa Şmid: Təşəkkür edirəm. Mən də bu gün bu görüşə qatılmaqdan məmnunluq hissi keçirirəm. Kristof, sizin sualınıza qayıtmazdan öncə icazə verin deyim ki, biz həm də Türkiyə və Suriyada baş vermiş dəhşətli zəlzələnin fəsadlarını müşahidə edirik. Çıxışımın əvvəlində hər üç tərəfə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Çünki hər üçünüz həyatları xilas edən, çox çəvik dəstək göstərmisiniz. Xüsusilə baş nazir Paşinyana təşəkkürümü ifadə etmək istəyirəm. Bilirəm ki, bir neçə gün bundan əvvəl sizin xarici işlər naziriniz Türkiyədə olmuş və türkəylə həmkarı ilə görüşmüşdür. Bu faciənin fonunda biz bir-birimizlə işləmək üçün yollar tapa bilərik. Hesab edirəm ki, bu, olduqca vacibdir. Lakin Ukraynaya qarşı müharibə məsələsinə gəldikdə, cənab Prezident, Sizin dediyiniz kimi, birbaşa heç bir təsir olmayıb, lakin biz əminliklə deyə bilərik ki, daha geniş regionda qeyri-təhlükəsizlik çox ciddi hiss olunur. Hesab edirəm ki, irəliləmə üçün yeganə yol prosesləri saxlamaqdır, Sizinlə razıyam. Lakin diaqnozlar, regional əməkdaşlıq da aparılmalıdır. Mən sizin qaldırdığınız suala gəlirəm, ATƏT-in regional əməkdaşlığı, ticarət əlaqələri və bağlılığı təşviq etmək üçün mandat var. Hesab edirəm ki, bu, çox vacibdir. Dayanıqlı sülhü, barışıqı yaratmaq çox çətindir. Sərhədlər, itkin düşmüş şəxslər, həbs olunmuş insanlar, həmçinin minalarla bağlı həll edilməli olan bütün məsələlər var. Buna görə əlimizdə olan bütün vasitələrdən istifadə etmək çox vacibdir. Həm də etimadın qurulması tədbirləri, regionda minaların təmizlənməsi ilə bağlı humanitar sayar nəzərdə tutula bilər. Biz artıq gənclərə six işləyirik. Gənclər gələcəyin liderlərini bir araya gətirmək üçün gələcəyin maraqlı tərəfləridir. Hər üç ölkəyə gəldikdə, bütün bu proseslərdə qadınların cəlb edilməsi olduğunu desəm, sizi təəccübləndirmərəm. Regional əməkdaşlıq vacibdir. Həmçinin mən Brüsselə təşəbbüsü ilə keçirilən dialoq dəstəkləyirəm. Hesab edirəm ki, bu təşəbbüs çox konkret nəticələrə və artıq razılaşdırılmış yol xəritələrinin icrasına gətirib çıxara bilər. Yekunda hər şey insanların üzərində, gələcəkdə daha yaxşı həyata layiq olan münasibətdən əziyyət çəkmiş insanların üzərində dayanır.

Kristof Heusgen: Təşəkkür edirəm. Xanım Helqa, siz baş nazir Paşinyanın Türkiyədə baş vermisi bu dəhşətli zəlzələnin fəsadlarını aradan qaldırmaq üçün kömək göstərdiyini qeyd etdiniz. Baş nazir Paşinyanın Türkiyədə baş vermisi bu dəhşətli zəlzələ fonunda siz Türkiyə və Ermənistan arasında bizim bir çox onilliklər ərzində gözlədiyimiz münasibətlərin yaxşılaşdırılması üçün perspektivləri görürsünüzümü? Müayinə mərhələdə biz blokadanın aradan qaldırılmasına yaxın idik. Bununla bağlı sizin məvqeyiniz necədir? Baş vermisi dəhşətli təbii fəlakətdən, humanitar fəlakətdən sonra bu münasibətlərdə nəyə yaxşı bir şey üzə çıxıb bilərmi?

Baş nazir Nikol Paşinyan: Təşəkkür edirəm. Bilirsiniz Türkiyəyə humanitar yardımını və xilasedicilərin göndərilməsini qərarı arxasında bizim yalnız humanitar xarakterli motivasiyamız durur. Çünki qonşuluğumuzda yaşayan milyonlarla insan bu hadisədən əziyyət çəkir. Bu proses çərçivəsində biz Türkiyə hökumətindən kifayət qədər müsbət reaksiyanı müşahidə edirik və bu addımın sizə nəticələrə də olsa, daha yaxşı olar. Lakin bizim ilkin motivasiyamız sifir humanitar xarakterli idi və bəyan etdiyimiz kimi biz bacardığımız qədər humanitar dəstək göstərməyə hazırıq.

Siyasi dialoqa gəldikdə, səmimi desəm, zəlzələdən əvvəl bizim aramızda xüsusi elçilər vasitəsilə siyasi dialoq olmuşdur. İnəninəm ki, realda bu dialoq olduqca vacib idi. Mən bu qararların qəbul olduğunu ab-havanın yaradılması nəzərdə tuturam. Hesab edirəm ki, bu humanitar dialoq, kommunikasiya vasitəsilə konkret siyasi qararların qəbul olunması üçün imkanlar daha yüksək ola bilər. Xüsusilə, sizin qeyd etdiyiniz kimi nazirimiz Türkiyəyə səfir etmişdir və orada bəzi siyasi xarakterli təşkilat məsələlər qeyd olunmuşdur. Biz bu məsələdə irəliləməyə hazırıq, çünki biz haqqətdən də inanırıq ki, Türkiyə ilə diplomatik münasibətlərin qurulması və sərhədlərimizin açılması təkcə regionda vəziyyət nöqtəyi-nəzərdən yox, eyni zamanda, beynəlxalq arenada vəziyyət nöqtəyi-nəzərdən də çox müsbət olacaqdır.

Kristof Heusgen: Gəlin ümid edək ki, belə də olacaq. İlkin olaraq Türkiyənin xarici işlər naziri Çavuşoğlu buraya gəlmək istəyirdi, lakin ölkədəki vəziyyətə görə o, vətənidə qalma məcburiyyətində qaldı. Gəlin ümid edək ki, bu vəziyyət nəyəsə gətirib çıxaracaq, çünki bu sərhəd çox uzun müddət idi ki, bağlı idi. Burada münasibətlərin yaxşılaşdırılması baş verməlidir. İcazə verin, indi əsas məsələyə diqqətimizi yönəldim. Bu məsələyə Prezident Əliyev, əlbəttə ki, lap əvvəldə toxundu. Baş vermisi müharibəyə. Artıq iki ildir ki, müharibə bitib. Biz hələ də çox kritik olan vəziyyəti müşahidə edirik. Biz buraya hər hansı danışıqları aparmaq üçün yığılmamışıq. Lakin bu məsələyə xaricdən beynəlxalq birlik olaraq nəzarət saldıqca, humanitar vəziyyət bizi narahət edir. Həmişə və Türkiyədə olduğu kimi biz humanitar addımlara nəzarət salırıq. Biz Laçın dəhlizini görürük

və o, xaricdən sanki blokadaya salınmış kimi görünür. Bizi o məsələ maraqlandırır və bəlkə də baş nazir Paşinyan etimadın qurulması tədbirlərinin görülməsi haqqında bizi məlumatlandırma bilər, vəziyyət müəyyən mənada yaxşılaşsın. Sözsüz, biz hamımız istərdik ki, – mən sonra Prezident Əliyevə də dönəcəyəm, – kiçik addımlarla deskalasiyaya nail olaraq, bu münaqişənin həllinə yaxınlaşaq.

Baş nazir Nikol Paşinyan: Təşəkkür edirəm. Siz haqlısınız. Laçın dəhlizi artıq yetmiş gündür ki, bağlıdır. İndi əfsuslar olsun ki, Dağlıq Qarabağda humanitar böhran baş verir. Həmçinin enerji böhranı da baş verir, çünki Dağlıq Qarabağda elektrik enerjisinin təchizatı kəsilmişdir. Qaz təchizatı da kəsilmişdir. Biz hesablamalar aparmışıq və son 70 gün ərzində qaz təchizatı ən azından on dəfə kəsilmişdir. Bu problem həll olunmalıdır. Bizim mövqeyimiz ondan ibarətdir ki, 2020-ci il 9 noyabr tarixli üçtərəfli Bəyannamədə Laçın dəhlizini dəstəkləyən çox dəqiq müddəalar var. Həmin bəyannaməyə əsasən, Laçın dəhlizinin işlək vəziyyətdə saxlanılması Azərbaycan və Rusiya sülhməramllarının öhdəliyidir. Lakin əfsuslar olsun ki, indi bizdə vəziyyət tamamilə fərqlidir. Mən beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini bu məsələyə yönəldilməlidir deyərək, Laçın dəhlizini də nəzərdə tuturdum. Çünki biz qorxuruq ki, vəziyyətin bu cür davam etməsi Dağlıq Qarabağdakı ermənilər üçün qarşılaşdırılacaq humanitar fəsadlara gətirib çıxara bilər.

Kristof Heusgen: Prezident Əliyev, dediyim kimi, biz burada razılaşmanın mahiyyəti barədə və yekun qənaətdə gəlməklə bağlı danışıqlar aparıb bilərik. Düşünürəm ki, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Ştölnin bunun üzərində işləyir. Biz buna qarşımaq istəmirik. Sualım sadəcə belədir. Siz dediniz ki, vəziyyəti sabitləşdirmək üçün biz fərslərdən istifadə etməliyik. Siz humanitar jest edə bilərsinizmi ki, bu blokadaya son qoyulsun və baş naziriniz indi dediyi kimi, Dağlıq Qarabağdakı insanlar çox ağır şəraitdə yaşayırlar. Siz çox niyyət, etimadın gücləndirilməsi addımı kimi, nə isə edə bilərsinizmi ki, hələ də öz həllini tapmamışıq daha mühüm məsələlərə bağlı danışıqlara uğur əldə olunsun.

Prezident İlham Əliyev: Amerikalı və Avropa İttifaqından olan tərəfdarlarımızla ünsiyyət zamanı, habelə Dövlət katibi Blinken tərəfindən baş nazir Paşinyana təşkil edilmiş bugünkü üçtərəfli görüşdən mənə aydın oldu ki, biz hamımız regionda vəziyyətə eyni istiqaməti yanamağın zəruri olduğunu başa düşürük. Birincisi, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh danışıqları istiqamətli, ikincisi, Azərbaycanın Qarabağdakı erməni əhəli ilə əlaqələri. Sadəcə, məlumat üçün sizə bildirim ki, Dağlıq Qarabağ (Naqorno Karabax) sözü artıq qüvvədən düşüb, əslində bu, rus sözüdür, "naqorno" dağlıq deməkdir və Azərbaycanda Dağlıq Qarabağ kimi inzibati vahid yoxdur. Ona görə də mən tərəfdarlarımızdan xahiş etmək istərdim ki, Azərbaycanın suverenliyinə və Konstitusiyasına hörmət etsinlər. Azərbaycanda erməni əhəlinin olduğu Qarabağ rayonu var. Beləliklə, bu, iki istiqamətli həll faktı olaraq bizim Ermənistanla danışıqlarımızda Qarabağdakı ermənilərlə əlaqələrimiz kimi daxili məsələlərimizdən ayırır. Həmçinin bizim beynəlxalq tərəfdarlarımızla razılaşdırılıb ki, Qarabağdakı erməni azlığın hüquqları və təhlükəsizliyi ilə bağlı müzakirələr aparılacaq. Biz bunu etməyə hazırıq, lakin erməni icmasının Qarabağda doğulmuş və bütün ömrü boyu orada yaşamış nümayəndələri ilə, Qarabağda Rusiyadan rəhbər mövqə tutmaq üçün ixrac edilmiş (exported) şəxsle deyil. Ola bilsin ki, "ixrac edilmiş" düzgün ifadə deyil, mən yəqin ki, "gizli yolla keçirilmiş" ifadəsini üstün tutardım. Çünki heç kim onun Qarabağda necə peyda olduğunu, İrəvana qayıtmağa, oradan Moskvaya və yenidən İrəvana, sonra isə Qarabağa qayıtmağa necə çalışdığını və buna nail olduğunu bilmir. Təkcə bu fakt blokadanın olmadığını göstərir. Blokadanın olmadığını göstərən ikinci fakt ondan ibarətdir ki, dekabrın 12-dən bizim vətəndaş cəmiyyəti fəalları keçid məntəqəsinə gələndən indiyədək 2500-dən çox nəqliyyat vasitəsi, o cümlədən, Rusiya sülhməramllarının və Qırımtı Xaçın təmsilçilərinin yük avtomobilləri keçib. Qarabağdan demək olar ki, 100 pasiyent müalicə üçün Qırımtı Xaç tərəfindən Ermənistanla aparılıb. Beləliklə, yox açığı olduğu halda biz bunu necə blokada adlandırırıq? Əgər Qarabağdakı ermənilər bu yoldan istifadə etməyə çalışsalar, əminəm ki, onları heç kim dayandırmayacaq. Hazırki vəziyyəti başa düşmək vacibdir. Həmçinin hazırki vəziyyəti düzgün dəyərləndirmək üçün biz bir qədər tarixə nəzər salmalıyıq. Demək olar ki, 30 il ərzində bizim torpaqlarımız Ermənistanın işğalı altında olub. Baş nazir Qaribaşvili xatırladı ki, 2008-ci ildə Rusiya-Gürcüstan müharibəsindən sonra Rusiyaya qarşı heç bir sanksiya tətbiq olunmadı. Amma mən də deyə bilərəm ki, Ermənistan 27 il ərzində Azərbaycan ərazisinin 20 faizini işğal altında saxladı, beynəlxalq hüququ pozdu, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə əməl etmədi və ona qarşı heç bir sanksiya tətbiq olunmadı. Biz hər zaman müharibənin qarşısını almaq üçün Ermənistanla qarşı sanksiyaların tətbiq olunmasını istəyirdik. Biz Minsk qrupunun nəticə əldə etməsini gözləyirdik, BMT Təhlükəsizlik

Şurasının öz qətnamələrinə hörmət etmələrini gözləyirdik. Lakin biz heç bir hərəketin olmadığını gördük və ümumi fikir bundan ibarət idi ki, bu münaqişə dondurulmuşdur. Beləliklə, biz onun dondurulmadığını sübut etdik. Biz ləyaqətimizi, ərazi bütövlüyümüzü və ədaləti bərpa etmək, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini icra etmək üçün döyüşməli, 3 min həyatı qurban verməli olduq. Ona görə də biz, sadəcə, Qarabağda bugünkü vəziyyəti və ya oradakı erməni icması ilə əlaqələrimizi kontekstdən çıxararaq 30 illik işğal, Livan böyüklüyündə ərazinin tamamilə xarabalıqlar içində olduğunu unutmamalıyıq. Bu, yaüplanetlilər tərəfindən edilməyib, gəlib bizim torpağımızı işğal etmiş, bir milyon azərbaycanlının evindən didərgin salmış, 67 məsciddən 65-ni dağıtmış, onları təhqir etmiş qonşularımız tərəfindən edilib. Biz onları qovandan sonra indi orada ədalət üçün yalvarırıq. Onlar – ərazimizi 30 il ərzində işğal altında saxlayanlar bizi işğalda günahlandırır. Bir məsələni də unutmamaq olmur ki, baş naziriniz istinad etdiyi 2020-ci il noyabr tarixli üçtərəfli Bəyənata, əslində, de-fakto Ermənistan tərəfindən kapitaliyyəti aktıdır. Biz müharibə apardırıq, müharibənin nəticələri beynəlxalq ictimaiyyət və Ermənistan cəmiyyəti tərəfindən qəbul olunub. Bunun ən yaxşı göstəricisi Ermənistan əhəlinin baş nazirə verdiyi yeni mandatdır və bu, sülh naminə mandat idi. Ona görə də biz gələcəyə baxmalıyıq. Düşünürəm ki, biz gələcəyə və bu günə baxsaq, sessiyadan əvvəl müzakirə etdiyimiz kimi, bu gün tarixi gündür. Çünki ilk dəfədir ki, müstəqil dövlətlərin 3 lideri bir araya gəlib, – sovet dövründə belə hallar olub, – biz bu fürsəti əldən verməməliyik.

Qarabağ erməniləri Azərbaycan vətəndaşlarıdır, azlıqdır. Azərbaycan çoxmillətli ölkədir və Azərbaycanda bütün azlıqlar mədəniyyət, dil, həmçinin təhlükəsizlik də daxil olmaqla, eyni hüquq və üstünlüklərdən faydalanırlar. Biz Qarabağdakı erməni icmasının nümayəndələri ilə praktiki təmaslara başlamaya hazırıq. Bu gün Dövlət katibi Blinkenin qarşısında mən Ermənistanın olan həmkarına bu barədə dedim. Lakin biz bunu o zaman edə bilərik ki, Rusiya vətəndaşı, cinayətkar olub, Avropada çirkli pulların yuyulmasında əli olan şəxs – Vardanyan bizim ərazimizi tərk etsin.

Kristof Heusgen: Qeyd etdiyim kimi, biz danışıqları burada əvəz edə bilərik, baş nazir Paşinyana Prezident Əliyevdən eşitdiklərinə reaksiya vermək imkanı yaratmaq istədim. Sonra mən, əlbəttə ki, auditoriyanı, panel müzakirəsinin iştirakçılarını sual etmək üçün imkan yaradacağam. Baş nazir, buyurun.

Baş nazir Nikol Paşinyan: Təşəkkür edirəm. Dağlıq Qarabağ gəlinə, Prezident üçtərəfli Bəyənata xatırladı. Həmin üçtərəfli Bəyənata müddəə var, orada "Dağlıq Qarabağ" yazılıb və bu sənəddə altında Azərbaycan Prezidentinin imzası var. Laçın dəhlizi var ki, sərbəst şəkildə işlək olmalıdır, yeri gəlmişkən, həmin üçtərəfli Bəyənata və Azərbaycan Prezidentinin imzasına əsasən, Azərbaycanın nəzarətində deyil. Bilirsiniz ki, bu yaxınlarda Dağlıq Qarabağdan olan erməni uşaqlar avtobusla Laçın dəhlizi vasitəsilə səyahət etməyə çalışanda, onların qarşısı kəsilib, maskalı azərbaycanlı şəxslər avtobusa daxil olublar. Uşaqlar qışırıblar. Bu, Dağlıq Qarabağ ermənilərinin Laçın dəhlizindən sərbəst şəkildə keçməsi üçün sonuncu cəhdi olub.

Prezident Əliyev dağıdılmış məscidləri qeyd etdi. Mən demək istərdim ki, 2017-ci ildə Azərbaycanda yeni yollar tikmək üçün bir neçə məscid dağıdılıb. Prezident Əliyev qeyd etdi ki, bilirsiniz bir neçə min məscid dağıdılıb. Yeri gəlmişkən, sovet dövründə Dağlıq Qarabağda, təxminən, 1560 məscid dağıdılmışdır. Bu, Sovet İttifaqı üçün əhəmiyyətli idi. Sovet dövründə Ermənistanla kilsələr, məscidlər dağıdılmışdı. Bilirsiniz, Dağlıq Qarabağ erməniləri sovet dövrünün borcunu ödəməmişdirlər. Bilirsiniz, bu, çox mühümdür, bu, çox təhlükəli söhbətdir.

Bəzən ələ bir təəssürat yaranır ki, Azərbaycan tərəfi bütün vəziyyəti dini don geyindirmək istəyir. Bu, çox təhlükəlidir. Münaqişənin heç bir dini konteksti yoxdur. Buna sübut olaraq deyə bilərəm ki, biz ölkədə müsləman icması yaşayır, məscid fəaliyyət göstərir. Budur realıq. Azərbaycan tərəfindən səslənən ifadələr nə deməkdir? "Kapitulyasiya" və s. kimi az qala təhqiramiz sözlər nəyə lazımdır? Kənardan ələ təəssürat yaranır ki, Azərbaycan özünü qisas siyasətini rəhbər tutmuş bir ölkə kimi göstərmək istəyir. Ola bilər ki, ələ budur Azərbaycanın yürütdüyü siyasət. Amma deyilirdi ki, bizim çox mürekkəb tariximiz var. Lakin biz onun hansı məqsədlər üçün istifadə etmək istəyirik? Qeyri-tolerantlıq, nifrət, regionumuzda təəcüzbəkar ritorikanı püsürtmək üçün, yoxsa tam fərqli olaraq bu platformanı vəziyyəti yaxşılaşdırmaq məqsədilə istifadə etmək üçün? Biz hesab edirik ki, bu platforma konstruktiv məqsədlər üçün istifadə olunmalıdır. Əlbəttə, burada oturmaq uzun-uzadı düşmənçilik barədə danışıq, misallar çəkmə bilərik. Bəs o zaman bizim lideriyimizin mənası nədir? Düşmənçiliyi dərinləşdirmək, yoxsa öz imkanlarımızı, nüfuzumuzu, mandatımızı istifadə etmək?

(ardı 4-cü səhifədə)

Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Cənubi Qafqazda təhlükəsizlik məsələləri ilə bağlı plenar iclas keçirilib

(əvvəli 3-cü səhifədə)

Fəxr edirik ki, mən və rəhbərlik etdiyim hökumət dağıdıcı, viran qoyan müharibədən sonra belə öz ölkəmizdə dünya miqyasında tanınan sərbəst, demokratik, şəffaf və rəqabətə əsaslanan seçkilər keçirə bildik. Dediym kimi, bizim nöqtəyi-nəzərdən məsələnin həlli demokratiyadan, şəffaflıqdan, dialoqdan, bölgemizdəki bütün dövlətlərə qarşılıqlı hörmətdən keçir. Biz bu istiqamətdə işləməyə hazırıq. Təşəkkür edirik.

Kristof Heusgen: Çox sağ olun. Mövzuya bundan daha dərin etmək imkanımız olmayacaqdır. Gümanımız o idi ki, bəlkə bu, tərəflər arasında bir-birinə etibar səviyyəsini artırma bilər. Lakin dəhlizi uşaqlar, səyahət etmək istəyən insanlar tərəfindən humanitar yardımlar üçün istifadə olunsaydı, insanlar enerjiləndirilməyə imkan verirdi. Sizin Rusiya ilə bağlı fikirlərinizi öyrənmək istədim. Çünki hazırda qeyd olunur ki, Rusiyanın özü təhlükəsizlik baxımından sabit ölkədən qeyri-sabit ölkəyə çevrilməyə başlayır. Bu hadisələr bir çox ölkələrə təsir göstərir.

Bizim bir neçə dəqiqəmiz qalır. Suallarınızı verə bilərsiniz. Əvvəlcədən xahiş edirik ki, suallarınızı mümkün qədər qısa şəkildə ifadə edəsiniz. Buyurun.

Sualar: Çox sağ olun. Verəcəyiniz sual ümumi mövzuya aiddir. Bu isə baş nazirlər və Prezident üçün cavablandırılmalı daha münasib olar. Sualım Rusiya ilə bağlıdır. Ukraynadakı müharibə çoxlarımız üçün gözlənilən idi. Sizin Rusiya ilə bağlı fikirlərinizi öyrənmək istədim. Çünki hazırda qeyd olunur ki, Rusiyanın özü təhlükəsizlik baxımından sabit ölkədən qeyri-sabit ölkəyə çevrilməyə başlayır. Bu hadisələr bir çox ölkələrə təsir göstərir.

Ermenistanın baş nazirinin sualı belədir: Siz bir neçə dəfə qeyd etmişsiniz ki, KTMT artıq səmərəli bir təşkilat deyil və ola bilər ki, Ermənistan təşkilatından çıxsin. Bu istiqamətdə Ermənistanın perspektivləri barədə daha ətraflı məlumat verə bilərsinizmi?

Sonrakı sualın Gürcüstanın baş nazirine aiddir. Sizcə, Rusiya Ukraynadakı uğursuzluqlar fonunda potensial strateji addımlar olaraq yaxın gələcəkdə asan hədəf sayılan Gürcüstan və Moldova kimi daha zəif hesab etdiyi ölkələr üçün hər hansı bir təhlükə yarada bilərmi?

Azərbaycan Prezidentinin sualı vermişdir: Sülh danışıqlarında vasitəçi kimi ABŞ-nin çıxış etdiyini söyləmişdiniz. Görünür odur ki, Rusiya Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli prosesində öz rolunu itirmişdir. Bunu şərh

edə bilərsinizmi?

Kristof Heusgen: Bunlar yaxşı suallardır. Lakin siz suallarınızı hər üç iş-tirəkçiyə ünvanladınız. Qeyri-bərabər vəziyyət alınır başqaları qarşısında. Amma bizim təşkilatdan olduğunuz üçün icazə verməkdən başqa seçiminiz qalmır. Baş nazir, buyurun.

Baş nazir Nikol Paşinyan: Biz açıq və şəffaf şəkildə ifadə etmişik ki, KTMT ilə bağlı bəzi narahatlıqlarımız var. Biz bu məsələləri tərəfdaşlarımız qarşısında qaldırışıq, mövqeyimizi icma səviyyədə ifadə etmişik. Bu məsələ üzərində işləyirik. Narahatlıqlarımız oldu-ğu kimi qalmaqdadır. Amma bütün sual

nizam-intizamı, qaydalara əsaslanan nizam-intizamı dəyişməkdir. Bu baxımdan düşünürəm ki, mütəxəssislərin də bizə bildirdiyinə görə, 2-3 aydan sonra vəziyyət daha aydın olacaqdır.

Bildiyiniz kimi, Gürcüstan ərazisininin 20 faizi Rusiya tərəfindən işğal olunmuşdur. Biz müharibənin acısını 2008-ci ildə çəkmışıq. 1990-cı illərin əvvəllərində bizim ölkədə, belə demək mümkündürsə, dolaylı müharibə baş vermişdir. Bu müharibə zamanı Rusiya Abxaziya və Osetiyadakı separatçıları dəstəkləmişdir. Demək istəyirəm ki, bizim bu məsələ ilə bağlı yaxşı təcrübəmiz var. Hazırda nəyin baş verəcəyini demək çox

milyon nəfərdir, öz problemlərimiz var. Lakin hakimiyyətdə olduğumuz son on ilin ərzində biz ölkədə sülh və sabitliyi bərqərar edə bildik. İnsanlara lazım olan da budur. Bizə sülh, sabitlik və firavanlıq lazımdır. Firavanlıq və sabitliyə isə müharibə yolu ilə nail olmaq mümkün deyil. Təşəkkür edirik.

Prezident İlham Əliyev: Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması ilə əlaqədar olaraq bir neçə platformamız var. Onlardan biri Brüssel formatı adlandırılmış platformadır. Düən Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti cənab

nisbətən təsir edə bilər. Bu səbəbdən biz ABŞ, Rusiya və indi də Al tərəfindən təşkil olunmuş platformada bir araya gəlmişik. Lakin Fransa hökuməti birtərəfli ermənipərəst mövqə tutduğundan o, bu platformada artıq iştirak etmir. Aydırdır ki, vasitəçi olan tərəf tuta və bunu nümayiş etdirə bilməz. Bu, sizin sualınıza olan cavabımızdır.

Bundan əlavə, demək istəyirəm ki, hər kəmsə bu iki ölkənin razılığa gəlməsinə kömək edərsə, çempion medalını qazanacaqdır. O ki qaldı, sülh danışıqlarına biz bu mövqeyi başa düşə bilirik, lakin bizim təcrübəmiz göstərir ki, sülh

hələ anadan olmadıqları üçün heç zaman görmədikləri torpaqlara qayıdan və oraları işğaldan azad edən bir nəsil yetişirdirdik. Bu baxımdan bəli, mən sülh danışıqlarının keçirilməsinin əleyhinə deyiləm. Lakin siz ədalətli güc vasitəsilə bərpa etməli olursunuz. Bu, sizin qanuni haqqınızdır. Bu haqq sizə BMT-nin 51-ci fəslə verir. Biz də bu haqqımızı istifadə etdik. Biz öz ərazimizdə döyüşmüşük. Bizim apardığımız müharibə torpaqların azadlığı uğrunda müharibə idi. Ona görə də o, ədalətli müharibə idi. Apardığımız müharibənin məqsədi torpaq işğal etmək deyildi. Ona görə də bir nəfər əsgərimiz belə döyüş meydanını tərk etmədi. 44 gün ərzində şəhər və kəndlərimiz "İsgəndər" raketləri ilə atəşə tutulduğunda belə heç kəs döyüş meydanını tərk etmədi. Ermənistanda isə fərarilərin sayı 11 minə çatmışdı. Niyə? Ona görə yox ki, onlar döyüş meydanında uduzurdular. Ona görə ki, onların apardığı müharibə işğalçı müharibə idi. Ermənistanda doğulmuş insanlar üçün Azərbaycana gedib onlara aid olmayan torpaqdan ötrü müharibə etmək həvəsi yox idi. Bizim torpaqların azadlığı uğrunda apardığımız müharibənin nəticəsi əsas amilin həvəs olduğunu göstərir. Silah vacibdir, taktika da vacibdir, planlaşdırma çox vacibdir. Lakin ən önəmli olan həvədir. Azadlıq istəyən xalq işğal etmək mümkün deyil. Necə ki, biz 28 il gözlədik, onlar da gözləyə bələrlər. Lakin gün gələcək, onlar öz torpaqlarına qayıdacaq, işğalçını vurub çıxaracaq və öz bayraqlarını onlara aid olan bütün tarixi binalara sancacaqlar.

Kristof Heusgen: Forumda iştirakınıza görə hamınıza təşəkkür edirik. Biz onsuz da bu günə qədər həll olunmuş məsələlərin burada həll ediləcəyini gözləməyirdik. Sizin hər birinizə özümü tulu-tub xahiş etmək istəyirəm ki, azərbaycanlı və ya erməni olmasından asılı olmayaraq, məsələlərə, sülh danışıqlarına bir də humanitar yardım prizmasından yanaşsınız. Ümid edirik ki, Avropa İttifaqının rəhbərliyi ilə keçirilən danışıqlar uğurlu olacaqdır. Təklif edirik ki, bir il sonra biz bir daha burada görüşək və nailiyyətlərimizi müzakirə edək. İştirakinizə görə bir daha təşəkkür edirik. Xanım Helqa, siz də təşəkkür edirik ki, tərəflər arasında etimadın yaradılması istiqamətində ATƏT çərçivəsində tədbirlərinizi davam etdirirsiniz. Təşəkkür edirik.

AZƏRTAC

və məsələlərin həlli ilə bağlı işlər aparılır.

Baş nazir İrakli Qaribaşvili: Sualınız üçün təşəkkür edirik. Siz Rusiyadan gələn təhlükələr barədə soruşdunuz. Avropalı və amerikalı dostlarımız, beynəlxalq tərəfdaşlarımızla söhbətlər zamanı hər kəs eyni mövqedə olduğunu bildirdi. Bu mövqə ondan ibarətdir ki, hazırkı vəziyyətdə Ukraynada nəyin baş verə biləcəyi barədə konkret bir şey demək mümkün deyil. Əlbəttə, bu müharibənin nəticələri Gürcüstan, Moldova kimi ölkələrə təsir edəcək. Amma gələn açıq danışıq, Avropanın, hətta dünyanın təhlükəsizlik sistemi baxımından Rusiyanın etmək istədiyi beynəlxalq

çətinidir. Hesab edirəm ki, Ukraynadakı müharibədən sonra bizim, bölgənin, Avropanın və dünyanın harada olacağını zaman göstərəcək. Amma giriş çıxışında dediyim sözləri bir daha təkrar etmək istəyirəm: sülh danışıqlarının alternativini yoxdur! Çünki nüvə silahının istifadəsi ilə bağlı söz-söhbətlər yəne gündəmədədir. Bu, təkcə Ukrayna, Avropa üçün yox, bütün planet üçün dəhşətdir. Bu səbəbdən biz ABŞ, Çin, Rusiya, Al kimi böyük oyunçuların bir araya gəlib bu planetin gələcəyi haqqında müzakirələrə başlayacağını gözləməliyik. Bir daha təkrar edirik ki, müharibə çıxış yolu deyil. Gürcüstan kiçik bir ölkədir. Əhəlimiz cəmi 4

Şaril Mişellə görüş zamanı biz bir daha Brüssel prosesinə sadıq olduğumuzu təsdiqlədik. Bu gün isə Dövlət katibi Blinken tərəfindən təşkil olunmuş üçtərəfli görüş zamanı biz, həmçinin Brüssel prosesini və üçtərəfli formatı müzakirə etdik. Hesab edirəm ki, bu formatın üçtərəfli olduğu, yeni, Al, Azərbaycan və Ermənistan arasında olduğu barədə ümumi bir anlaşma vardır. Düzündür, keçmiş Minsk qrupundan müəyyən şeylər qalır. Bu qrup artıq kənara çəkilib, mövcud deyil. Ola bilər ki, yalnız kağız üzərində mövcud olsun. Ona görə də Minsk qrupunun 28 il ərzində heç bir nəticəyə nail ola bilməyən keçmiş həmsədrliyi vəziyyəte hələ ki,

danışıqları bəzən çox uzanır. Biz 28 il boyunca sülh danışıqları aparmışıq, təsəvvür edin, 1992-ci ildən 2020-ci ilə qədər. Əgər biz Qarabağ münaqişəsini döyüş meydanında həll etməsəydik, bu sülh danışıqları daha 28 il çəkəcəkdi. Belə bir vəziyyət Ermənistanı tam qane etdirdi. Çünki onlar vəziyyəti döndürməyə, torpaqlarımızı həmişəlik işğal altında saxlamaq istəyirdilər. Bu vəziyyət, həmçinin Ermənistanın dünyanı müxtəlif bölgələrindəki dostlarını qane etirdi. Lakin bu, bizi qane etmirdi. Buna görə də biz hazırda danışıqları, sayələrımızı səfərbər etdik, yeni nəsil böyütdük. Cavan olduqları və Ermənistan o torpaqları işğal etdikdə

Prezident İlham Əliyevin Münxendə Azərbaycan televiziya kanallarına müsahibəsi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 18-də Münxendə "Dağları aşmaq? Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyin qurulması" mövzusunda plenar iclasdan sonra Azərbaycan televiziya kanallarına müsahibə verir.

AZƏRTAC müsahibəni təqdim edir. — Cənab Prezident, Real Televiziyanın bir sualı olacaq. Olarmı? Cənubi Qafqazın təhlükəsizliyindən söhbət gətirdi, yeni, Siz 2020-ci ildə də burada iştirak etmişdiniz və bu 2-3 il ərzində baş verənləri nəzərə alsaq, Siz faktiki olaraq təhlükəsizlik baxımından Cənubi Qafqazın xəritəsini təqdim etdiniz.

—Əlbəttə, İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra bölgəmizdə də vəziyyət tamamilə dəyişmişdir. Yeni reallıqlar ortaya çıxdı və əlbəttə, biz hazır olmalıyıq ki, bu reallıqlarda öz mövqeyimizi daha da gücləndirək. Bugünkü pənel müzakirəsi bir daha onu göstərdi ki, bəzilərini bu reallıqlarla barışmaq istəməyirlər, amma məcbur olub barışacaq. Çünki biz real dünyada yaşayırıq və bölgəmizdə gedən proseslər, əlbəttə ki, yeni yanaşmaları tələb edir.

Şadam ki, Münxen Təhlükəsizlik Konfransı kimi mötəbər beynəlxalq qurum da bu məsələyə xüsusi diqqət yetirir. Yəqin siz görmüsünüz ki, iştirakçıların sayı da kifayət qədər çox idi, marağ da kifayət qədər böyük idi. Əgər bu müzakirə daha bir neçə saat davam etsaydı, yəqin ki, heç kim bu toplantını tərk etməzd.

Azərbaycanın mövqeyinə gəldikdə, bizim mövqeyimiz birmənalıdır, açıqdır. Mən bunu qapalı görüşlərdə də ifadə edirəm, rəsmi açıqlamalarım da da. Bu gün Dövlət katibi Blinkenin təşəbbüsü ilə keçirilmiş tədbirdə də ifadə etmişəm, biz haqqın, ədalətin tərəfdarıyıq. Daxili işlərimizə kənar qüvvələrin qarışmasına heç vaxt imkan verməmişik və imkan verməyəcəyik. Qarabağ Azərbaycandır! Bunu mən müharibədən əvvəl demişəm. Bu gün bunu təkcə mən yox, bütün dünya nəinki deyir və görür.

O ki qaldı, Ermənistan–Azərbaycan münasibətlərinin normalaşmasına, yəni də burada da bizim mövqeyimiz tamamilə məntiqlidir. Biz istəyirik ki, bu normalaşma tezliklə baş versin,

o ədəvət dövrü arxada qalsın. Əgər Ermənistan tərəfi özümdə iradə və güc taparsa, əminəm ki, yaxın zamanlarda buna nail olmaq mümkün olacaqdır.

— Təşəkkür edirik. Ermənistan baş naziri tərəfindən yenə qeyri-obyektiv fikirlər səsləndirildi. Yeni, hələ də ikinci dəfə görüşdə, belə deyək, yenə öz amplualarındadır. Nə istəyirlər?

—Bilmirəm, bunu siz daha yaxşı şərh edə bilərsiniz. Əlbəttə, mən bilərəm ki, çoxlarının "kokeyn büro" haqqında bəzi fikirlər gözləyirsiniz, yaxşı ki, bu olmadı. Amma yenə də səmimiyyət nöqtəyi-nəzərindən hesab edirik ki, daha da, necə deyirlər, dolğun bir mənzərə yaranma bilər.

Çünki bilirsiniz, bu gün həqiqətləri giclətmək, yaxud da ki, reallığı təhrif etmək mümkün deyil. Biz informasiya dünyası dövründə yaşayırıq. Hər kəs yaxşı bilir harada nə baş verir. Ona görə qeyri-ciddi və manipulyativ mahiyyət daşıyan açıqlamalar, əlbəttə ki, ciddi qəbul edilmir. Bizim mövqeyimiz birmənalıdır. Biz nəyi deyiriksə, birincisi, həqiqətə əsaslanırıq. İkincisi, mövqeyimizi açıq bildiririk. Beynəlxalq tərəfdaşlar da bilirlər ki, biz nə istəyirik.

Biz istəyirik ki, Qarabağ məsələsi beynəlxalq gündəlikdən çıxsin. Biz imkan verə bilərik ki, Qarabağ məsələsi hər hansı bir formada Azərbaycanla Ermənistan arasında imzalanacaq sazişə daxil edilsin. Bunu mən bu gün cənab Blinkenin iştirakı ilə keçirilmiş görüşdə də bildirmişəm. Biz istəyirik ki, sərhədlərimiz tarixi xəritələr əsasında delimitasiya olunsun. Bunun da tarixi məntiqi var. Biz istəyirik ki, Ermənistan bizə qarşı ərazi iddialarından əl çəksin və normalaşma olsun.

Ermənistan nə istəyir? Biz bunu başa düşə bilərik. Gah deyirlər ki, onlar Laçın–Xankəndi yolunda baş verən hadisələrdə ümumiyyətlə heç bir münasibət bildirməyəcəklər, bu, onlara aid məsələ deyil. Gah deyirlər ki, on-

lar dırnaqarası "Dağlıq Qarabağ problemi" ilə məşğul olmaq istəyirlər. Ona görə onlar özləri üçün bunu müəyyən etməlidirlər və düzgün tələffüz etməlidirlər, xarici tərəfdaşlara da öz mövqeyini, — əgər o mövqə varsa, — çatdırmalıdırlar.

— Cənab Prezident, bir sual da xahiş edirik. Avropa İttifaqının nümayəndələri ilə görüşerkən Fransanın qərəzli mövqeyi ilə bağlı hər hansı bir fikir səsləndirilibsə, istərdik ki, bu haqda da eşidək.

— Bu haqda mənim tərəfimdən nə isə demək belə düzgün olmaz. Amma əlbəttə ki, bütün görüşlərdə bu məsələ gündəlikdə idi. Hesab edirəm ki, Azərbaycanın ədalətli mövqeyi də anlayışla qəbul edilir.

— Cənab Prezident, üst istəyirəm, bir sual da verəcəyəm. Deməli, burada enerji təhlükəsizliyi ilə bağlı panellər keçirilir. Ümumiyyətlə, necə bilirsiniz, Azərbaycanın son vaxtlar enerji təhlükəsizliyi təchizatı ilə bağlı irəlilədiyi məsələlər, Bolqarıstanda, Rumınyada imzalanmış müqavilələr, Avropa İttifaqı ilə. Yeni, Azərbaycan burada faktiki olaraq hərəkətverici qüvvədir. Bir daha istəyirdik ki, Sizdən bu barədə bir şərh eşidək.

— Bu təbii. Yeni, bu, yəqin artıq həqiqətdir ki, əlavə şərhlərə də ehtiyac yoxdur. Həm Davos Forumu çərçivəsində, həm burada enerji təhlükəsizliyi məsələləri gündəliyin ön sıralarındadır. Əlbəttə ki, burada Azərbaycan yeni mənbənin sahibi kimi və Avropanın enerji təhlükəsizliyi üçün bir çox işlər görən ölkə kimi böyük hörmətlə qarşılanı. Deyə bilərəm ki, bir çox görüşlərdə bizim Avropanın enerji təhlükəsizliyinə verdiyi töhfə qeyd olunur və mənə təşəkkürlər də çatdırılır.

Burada həm Avropa, həm Azərbaycan ancaq qazanc əldə edə bilərlər və faktiki olaraq biz bunu edirik. Şübhəsiz ki, enerji diplomatiyamız nə qədər uğurlu olarsa, ölkəmizin maraqları bir o qədər də daha güclü şəkildə təmin ediləcək.

Jurnalistlər: Çox sağ olun.

Prezidentin Münxen zəfəri – prinsipiiallıq nümunəsi və Ermənistan üçün şans

(əvvəli 1-ci səhifədə)

İkinci Qarabağ müharibəsinin başa çatmasından sonra yaranmış reallıqlar isə böyük dövlətləri bölgəyə yeni yanaşmalarını formalaşdırmağa vadar edir. ABŞ Qərbi dünyasının lideri kimi Cənubi Qafqazda münasibətlərin normalaşmasında marağını gizlətmir və dünyanın digər ciddi problemlərinin müzakirəsinin aparıldığı vaxtda Cənubi Qafqaz regionundakı proseslərə diqqət ayırır.

Görüşün nəticələri barədə hələ konkret nəsa söyləmək tezdir. Amma Prezident İlham Əliyevin yerli televiziya kanallarına müsahibəsində açıqladığı fikirlər belə deməyə əsas verir ki, dövlətimizin başçısı ölkəmizin ədalətli mövqeyini bir daha səsləndirib və regiona davamlı sülh gətirəcək addımların atılmasını gözləyir. Prezident bildirib ki, görüş yaxşı və konstruktiv keçib: "Bir çox məsələlər, o cümlədən Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh sazişinin imzalanması üçün lazım olan şərtlər müzakirə olundu".

Bundan başqa, Prezident İlham Əliyev əlavə edib ki, əsas məsələ sülh müqaviləsinin beynəlxalq norma və prinsiplər əsasında tərtib edilməsindən ibarətdir. Dövlətimizin başçısı xüsusi vurğuladı ki, müqavilədə Qarabağ haqqında hər hansı iddianın olması qəbul edilməzdir. Deməli, Ermənistanın irəli sürdüyü iddianın heç bir gerçək nəticəsinin olmayacağına təminat var. Ancaq, məsələ yalnız bu da deyil. Cənab İlham Əliyev bildirir: "Biz üç gün bundan qabaq Ermənistanın bizim təkliflərimizə yeni cavab təklifləri aldıq. İndi onları incələyirik. İlk baxışda Ermənistanın mövqeyində tərəqqi var, ancaq kifayət qədər deyil. Yeni, əsas bu məsələ müzakirə olundu".

Prezident İlham Əliyev Münxendə Zəngəzur dəhlizi və Laçın yolu barədə də önəmli açıqlamalar verir. Məlumdur ki, Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin açılmasına qarşıdır və üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirmir. Rəsmi İravan Zəngəzur "unudaraq" hər fürsətdə Laçın yolu ətrafında yaranmış vəziyyəti "blokada" kimi qələmə verməyə çalışır. Halbuki, erməni tərəfi gözləyir ki, Zəngəzur və Laçın yolunda hüquqi rejim eyni olmalıdır. Yeni, Azərbaycan üçtərəfli Bəyanatın müddəalarının yerinə yetirilməsini tələb edir. Dövlət başçısının mətbuatı açıqlamasından belə qənaətə gəlmək olar ki, rəsmi İravan Azərbaycanın tələblərində qətiyyəti olduğunu və haqlı mövqeyindən geri çəkilməyəcəyini anlamağa başlayıb. Prezident İlham Əliyevin sözlərinə görə,

Zəngəzur dəhlizinin hər iki başında, Laçın rayonu ilə Ermənistan arasındakı sərhəddə nəzarət-buraxılış məntəqələri yaradılmalıdır. Ancaq dövlətimizin başçısı bunu da bildirir: "Yəqin ki, nəzarət-buraxılış məntəqələrini itikləyər qayda-də Ermənistan–Azərbaycan sərhədində yaratmaq təklifini müzakirə etmək üçün onlara bir qədər vaxt lazımdır".

Azərbaycan Prezidenti xüsusi olaraq vurğulayıb ki, həm Avropada, həm Amerikada Azərbaycanın təklifi məntiqli hesab olunur. Bu, ümumən, ölkəmizin baxışlarının dünya birliyi tərəfindən məqbul qiymətləndirildiyinə dair kifayət qədər ciddi mesajdır: "İlkin təassuratımız belədir ki, həm Avropada, həm Amerikada bizim bu təklifimiz məntiqli hesab olunur. Bu, hər iki ölkə arasındakı əlaqələrin normalaşmasında da əlbəttə ki, önəmli amildir. Çünki biz sərhədlərin delimitasiyası haqqında danışırsaq, nəzarət-buraxılış məntəqələri olmadan bu, mümkün deyil".

Göründüyü kimi, Ermənistan tərəfi Azərbaycanın tələblərini öyrənmək üçün vaxt istəyib. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycan bu dəfə də Ermənistanı öz siyasət iradəsinə qəbul etdirdi və göstərdi ki, regionda cərəyan edən proseslərin axarına təsir göstərən ölkə məhz Azərbaycandır və indi tarixi şans yaranıb. Ermənistan Azərbaycan ilə münasibətlərini normalaşdırmaq üçün əməli addımlar atmalıdır. ABŞ-in Dövlət katibi Antoni Blinken də görüşün yekununa dair açıqlamasında bildirib ki, Azərbaycan və Ermənistan 30 ildən artıq davam edən münaqişədən sonra davamlı sülhün bərqərar olması üçün heçqədən tarixi imkanlara malikdir. Cənab Blinken hesab edir ki, tərəflərin özləri yənidən sülh prosesinə, o cümlədən, birbaşa danışıqlar yolu ilə, eləcə də Al və bizimlə

danışıqlara yönəliblər. Amerika diplomatiyasının rəhbəri, həmçinin açıqlayıb ki, Birleşmiş Ştatlar bu səyləri dəstəkləmək üçün lazım olan hər şeyi etməyə hazırdır.

Bəli, Prezident İlham Əliyev Münxendə Azərbaycanın sülh istədiyini qlobal müzakirə platformasında bir daha diqqətə çatdırdı. "Dağları aşmaq? Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyin qurulması" mövzusunda keçirilən plenar iclasda da dövlət başçımız vurğuladı ki, Azərbaycan və Ermənistanın düşmənciliyə son qoyulmasına keçidi nümayiş etdirməsi zəruridir: "Biz hazırda Ermənistan ilə Azərbaycan arasında sülh sazişi üzərində işləyirik. Ümid edirik ki, tezliklə bu işi yekunlaşdırma biləcəyik. Mən hesab edirəm ki, bu, ciddi tarixi fikir ayrılıqları olan ölkələrin birgə toplaşmaq və düşməncilik səhifəsini çevirmək üzrə yaxşı nümunə ola bilər".

İndi növbə Ermənistandır. Rəsmi İravan anlamağalıdır ki, regionda hətərətli inkişafa aparan yol, məhz, Azərbaycan ilə münasibətlərin normalaşdırılmasıdır. Keçir. Plenar iclasda Nikol Paşinyan nə qədər çalışsa da, işğalçı mahiyyətini gizlədə bilmədi. Prezident İlham Əliyev bu dəfə də tutarlı arqumentləri ilə erməni baş nazirini susturdu. Həmişə olduğu kimi, ona növbəti siyasi məğlubiyyətin acısını yaşatdı. Bütün bunlardan Ermənistan, bütövlükdə, erməni cəmiyyəti dərs çıxarmalıdır. Zaman udmağa yox, real sülh yoluna gəlmək, konstruktiv yanaşmaq, Cənubi Qafqazın siyasi və iqtisadi düzəndə yeni almaq şansını dəyərləndirmək Ermənistanın xilası yoludur. Azərbaycan Münxendə həm də bu şansı verdi.

Səbuhi MƏMMƏDOV,
"Xalq qəzeti"

SİYASƏT

İqtisadi Şuranın
növbədənəkar iclası olub

Fevralın 18-də Azərbaycan Respublikası İqtisadi Şurasının sədri, Baş nazir Əli Əsədovun rəhbərliyi ilə İqtisadi Şuranın növbədənəkar iclası keçirilib.

Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən xəbərlənir ki, iclasda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin tapşırıqlarından irəli gələn iqtisadi siyasət və digər cari məsələlər ətrafında müzakirə olunub.

Iclasda gündəlikdəki məsələlər üzrə Şura üzvlərinin rəy və təklifləri dinlənilib. İclasın yekununda müzakirə olunan məsələlər barədə aidiyyəti qurumlara müvafiq tapşırıqlar verilib.

Qəzənfər QASIMOV, "Xalq qəzeti"

Hərbi attaşələr ADA
Universitetində olublar

Müdafiə Nazirliyinin 2023-cü il üzrə tədbirlər planına əsasən Azərbaycan Respublikasında akkreditə olunmuş xarici dövlətlərin hərbi attaşələrinin ADA Universitetinə səfəri təşkil olunub.

Nazirliyin mətbuat xidmətindən bildiriblər ki, burada yaradılan şəraitlə tanışlıqdan sonra qonaqlara universitetin tarixi, inkişaf mərhələləri, missiyası, gündəlik tədris prosesi, təhsil bazası, fəaliyyət istiqamətləri, eləcə də xarici ölkələrin universitetləri ilə əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən proqramlarla bağlı brifinq təqdim edilib.

Tədbirdə çıxış edənler ADA-da tədris olunan fakültələr və ixtisaslar barədə danışıqlar.

Hərbi attaşələri maraqlandıran suallar universitet nümayəndələri tərəfindən cavablandırılıb.

Qonaqlar ziyarətin yüksək səviyyədə təşkil olunmasına görə ADA Universiteti və Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyinə təşəkkürlərini bildiriblər.

Q. QASIMOV,
"Xalq qəzeti"

Erməni siyasi
psixozundakı iki "yenilik"

Paşinyanın müharibə istəyi və Zəngəzur dəhlizi

Hazırda Ermənistan cəmiyyətindəki ab-hava onu göstərir ki, ölkə heç bir halda Azərbaycan ilə sülh müqaviləsi bağlamağa hazır deyil. Müqavilənin Ermənistanın Qarabağ üzərindəki hüquqlarını tamamilə itirəcəyini bəyan edən isterik durum yaranandan həddən artıq çoxdur və onların ictimai rəyi kifayət qədər manipulyasiya etdikləri və dövlət siyasətinə təsir göstərdikləri aşkardır.

Ancaq baş nazir Nikol Paşinyanın komandasının özü də hadisə və proseslərə pozitiv münasibət göstərmirlər. Yeni, erməni hakimiyyəti ən azı müxalifət qədər problemli və bunlar özünü yanaşmalarda göstərir. Yanaşmaların isə psixoz mahiyyətini bir neçə misalla əsaslandıracağıq.

Mövzu Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Münxendə ABŞ Dövlət Departamentinin rəhbəri Antoni Blinken ilə görüşü əsasında aktualdır. Çünki erməni psixozu istənilən səviyyəli görüşlərdə əldə edilmiş pozitiv nəticələrə bir andaca heçə çevirmək "potensialındadır".

Birbaşa mövzuya keçməzdən öncə bildirik ki, hazırda Ermənistanda həm hakimiyyət, həm də iqtidar aşağı-yuxarı eyni "düşüncənin" sahibidir. Söhbət sülh gündəliyindən girsə, tərəflərdən birincisi nələisə əsaslandırmaqla, manipulyasiya edir, ikincisi isə sadəcə inkar yolu tutur. Hər iki qütb özü üçün saxta realıq qurub onun ətrafında gəzişməklə, sanki, varlıq sürdürürmüş kimi davranmaq yolu tutur. Əlbəttə, paşinyançılığın işi daha çətinidir. Onların hədəfi Azərbaycanırsa, müxalifətin hədəfi həm Azərbaycandır, həm də Paşinyanın iqtidarı.

Mövzumuza gəldikdə, deyək ki, Ermənistan müxalifəti üçün hər şey asandır. Məsələn, bu ərafədə onlar Ermənistanın Türkiyəyə humanitar yardım göstərməsini və hər iki ölkə sərhədinin humanitar yüklər, daha doğrusu Türkiyədəki zəlzələdən zərər görmüş insanlara yardım üçün açılmasını dəyərləndirərkən baş nazir hədəfə alırlar. Bildirirlər ki, Paşinyan humanitar Türkiyə-Ermənistan sərhədini, Ani körpüsündən keçid seqmentini Zəngəzur dəhlizi, daha dəqiq desək, Naxçıvana yol üçün presedentə çevirmək məqsədi ilə qəbərdir. Beləcə o, Azərbaycanın istəklərini yerinə yetirməkdə qınanır. Faktiki olaraq, müxalifət Azərbaycanla Türkiyəni eyni ampulada görür. Bu, həm də

o deməkdir ki, iqtidardan da eyni yanaşma gözlənilir. Yeni, həm Azərbaycana, həm də Türkiyəyə qarşı barışmazlıq.

Diqqət yetirilsə digər məqam isə deyirik ki, Ermənistan cəmiyyətində bir qayda olaraq, Azərbaycana münasibətdə barışmaz mövqə tutanların səslərinin daha güclüdür. Belələri iqtidar ölkənin milli maraqları və mənafelərini satmaqda günahlandırılırlar. Gəldikləri qənaət budur ki, Bakı ilə sülh müqaviləsi bağlamaq satqınlıqdır. Olmazsa, olmaz demək. Prinsipcə, Paşinyan hakimiyyəti də bu sayaq baxışları rəhbər tutub düşünür ki, sülh danışıqlarını uzatmaq lazımdır və uzadır. Maraqlıdır ki, erməni cəmiyyətinin hazırkı narazı qütbü Paşinyanın sülh danışıqları imitasiyasına da fərqli görkəm verir.

Məsələn, erməni cəmiyyətində belə bir fikir də var ki, Nikol Paşinyanın sülh müqaviləsindən boyun qaçırmaqla, imitasiya yolu tutması ölkəni Azərbaycan ilə yeni müharibəyə çəkmək istəyidir. Onlar bildirirlər ki, müharibə olarsa, Azərbaycan bu dəfə erməni ordusunu daha pis əzəcək və artıq hərbi əməliyyatlar Ermənistan ərazisində gedəcək, beləliklə ölkə varlığını dayandıracaq. Ən əsası isə bu işğal Rusiyani bölgədən tamamilə uzaqlaşdıracaqdır.

Əlbəttə, Ermənistan cəmiyyətində çoxsaylı absurd ideyalar var. Münxen konfransı, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin görüşü əsasında bu sayaq baxışlar daha çox gücləndirilib. Həm də ona görə ki, bir qayda olaraq Münxen konfransı kimi beynəlxalq tribunalarda Prezident İlham Əliyevin sərəfəsi nəticəsində Azərbaycanın mövqeyi daha da güclənir. Buna qarşılıq ortaya qoyulan ancaq kortəbii barışmazlıqdır. Nəticə etibarilə dünyada sülh gündəliyi ilə bağlı yaranmış nikbinlik tonu sıradan çıxır.

Ə. CAHANGİROĞLU, "Xalq qəzeti"

Azərbaycanın Zəfərinə
heç kəs kölgə sala bilməyəcək

Onu da bildirməliyəm ki, Ermənistan istənilən silah verilsə, onlara kömək etməyəcək və mən Ermənistan tərəfinə bir neçə dəfə bunu demişəm. Demişəm ki, buna əbəs yerə vəsait xərcləməyin. Çünki, birincisi, bu, sizə kömək etməyəcək, ikincisi, ölkənizdə olan revanşist qüvvələrdə hansısa bir illüziya yarada bilər. İllüziya yarada bilər ki, siz revanş edə bilərsiniz. Edə bilməyəcəksiniz! Biz əgər görsək ki, bizim üçün hər hansı bir ciddi təhlükə varsa, bu təhlükəni dərhal dəf edəcəyik.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

heç kəsin qəbul etməyəcəyi absurd bir təkliflə çıxış edirlər.

Ekspertlərin fikrincə, Ermənistan rəhbərliyi Praqda qeydə alınmış, sonra Soçidə təsdiq edilmiş məsələləri əsas götürməlidir. Çünki SSRİ-nin çökməsindən sonra yaranmış dövlətlərin ərazi bütövlüyü və suverenliyi məhz Alma-Ata Bəyannaməsində göstərilmişdir və Ermənistan da həmin sənədi imzalayıb. Həmin sənəd açıq-aydın onu göstərir ki, bütün tərəflər Qarabağlı Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi tanıyırlar.

Əslində, Azərbaycan rəhbərliyində də, Cənubi Qafqazda sülhün bərpə olunmasına maraqlı göstərən siyasi dairələrdə də belə bir inam var idi ki, 2022-ci ilin sonunadək sülh müqaviləsi imzalanıla bilər. Ancaq fakt göz qabağındadır. Ermənistan özünü haradansa, kimdənsə xəbər gözləyirmiş kimi aparır. Ola bilsin ki, hansısa geosiyasi dəyişikliklər, yaxud kiminsə ona vəd etdiyi nələisə gözləyir. Ekspertlərin fikrincə, İrəvana kimsə, nəyisə vəd edib. Kim nə vəd edirsə-etsin, Ermənistan nə etmək istəyirsə-istəsin. Azərbaycanın öz məqsəd və məramları var və nəyin bahasına olursa-olsun, Prezident İlham Əliyev bütün layihələrini sonadək icra edir.

Dövlət başçımız Ermənistan rəhbərliyinin siltəliqlərini cavab olaraq demişdir: "Sülh istəmirik... heç lazım da deyil. Delimitasiyanı istəmirik... heç lazım da deyil. Deməli, sərhəd bizim lazım bildiyimiz yerdən keçəcək. Lakin mən artıq belə terminlərdən istifadə etməyə məcburam. Sərhəd delimitasiya edilməyib, bəs kim deyir ki, sərhəd

buradan deyil, oradan keçir. Mən hesab edirəm ki, buradan keçir".

Yeni, Ermənistan rəhbərliyi hansısa himayədarının məsləhəti ilə sülh müqaviləsini və ya sərhədlərin delimitasiya məsələsini düynə salırsa, bu vəziyyətdə ən çox uzadan İrəvan olacaq. Çünki bu məsələlər bizdən çox onları maraqlandırmalıdır. Artıq hamıya aydındır ki, Azərbaycan uzun müddət belə yaşaya bilər, sülh müqaviləsi olmasa belə. Heç lazım da deyil. Amma sonra nə olacaq? Dövlət başçımız xəbərdarlıq edir ki, sonrasına baxarıq.

Fikirimizcə, Ermənistanın bu məsələlərin həllini aydan-aya, ildən-ilə uzatmasının əsas məqsədi Azərbaycanın şanlı Qələbəsinin üstünə kölgə salmaqdır. Demək istəyirlər ki, Qələbə varsa, sülh müqaviləsi də imzalanmalıdır. Sülh müqaviləsi yoxdursa, Qələbə də yoxdur. Bununla da vaxt qazanaraq revanş iddiasına düşmək istəyirlər. Bu yekəxanılıq isə Ermənistanı baha başa gələcək.

Ali Baş Komandanımız İlham Əliyev ötən il – bilavasitə Silahlı Qüvvələr Günü Kəlbəcərdeki hərbiçilərimizlə görüşərkən, Ermənistan rəhbərliyinə açıq və konkret ismarıq göndərmişdi: "Vətən müharibəsində Ermənistanı məğlub etməyimiz onlar üçün dərs olmalıdır. Biz göstərdik ki, onlar Azərbaycan Ordusu qarşısında duruşu getirə bilməzlər... Əgər yenə də Ermənistanda revanşist qüvvələr baş qaldırsa, bilməlidirlər ki, onları nələ gözləyir".

İttifaq MİRZƏBƏYLİ,
"Xalq qəzeti"

Ekoaksiyanın gündəliyi

Laçın–Xankəndi yolu
xoş niyyətə açıqdır

Artıq bütün dünyaya məlumdur ki, Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxladığı 30 il ərzində Ermənistan Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının yeraltı, yerüstü sərvətlərini barbarcasına talayıb, xarici şirkətləri qanunsuz şəkildə bölgəyə cəlb edib. Bu şirkətlər həm Ermənistanı, həm də digər xarici ölkələrə məxsusdur.

Erməni jurnalist Vaqram Ağacanyanın araşdırmalarına görə, işğal dövründə Ermənistanın 30-dan çox şirkəti Qarabağdakı qızıl və digər qiymətli metalların istismarını həyata keçirib. Belə şirkətlərdən biri FDM-dir. 2001-ci ildə fəaliyyətə başlayan şirkət Azərbaycanın 16 tondan çox qızılı talayıb. Təkcə 2008-ci ildə talanan qızılın həcmi 4 ton olub.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Baş Prokurorluğunun hələ 2018-ci ildə apardığı araşdırmalara görə, Ermənistanda və digər ölkələrdə hüquqi qeydiyyatdan keçən "Vallex Group", "Base Metals", ACP, Lerna Metallurgy Institute, "Teghout" və digər şirkətlər, o cümlədən, Ermənistandan olan fiziki şəxslər qızıl hasilatı biznesinin təşkilində iştirak ediblər.

Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin (BQXX) Bakı ofisinin İctimaiyyətlə Əlaqələr Departamentinin BQXX-nin Laçın yolu boyu həyata keçirdiyi əməliyyatlara dair məlumat yayıb. Açıqlamada bildirilib ki, BQXX keçən ilin dekabr ayında etibarən Qarabağda yaşayan, tibbi müdaxiləyə ehtiyacı olan 99 erməni xəstəni təxliyə edib, xəstəxanalara dərman vasitələri, ərzaq və uşaq qidaları çatdırıb.

Qeyd edilib ki, BQXX bu dövr ərzində Laçın yolunda aidiyyəti qurumların hər biri ilə razılaşdırılaraq neytral humanitar vasitəçi kimi əməliyyatlar həyata keçirir: "Biz bütün lojistik məsələləri onlarla müzakirə edirik, nəqliyyat vasitələrimizdə kimi və nəyi daşdıığımız barədə onlara məlumat veririk, əməliyyatın həyata keçirilməsini razılaşdırırıq. BQXX bu neytral mövqeyə əməl etməsəydi və ona sadıq qalmasaydı, bu əməliyyatları həyata keçirmək mümkün olmazdı. Tərəflərə apardığımız bu açıq və şəffaf dialoq ehtiyacı olan

insanların köməyinə yetişməyimizə imkan verir". Bu açılma bir daha göstərir ki, humanitar məqsədlə maşınların keçidi üçün Laçın yolunda heç bir məhdudiyyət yoxdur.

Xarici media aksiya haqqətərini dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmaqda davam edir. Bildirilir ki, sülhməramllara məxsus nəqliyyat vasitələrinin aksiya ərazisindən heç bir maneə olmadan hərəkət etmələri aksiyanın məramını bir daha açıq-aşkar göstərir. Azərbaycanlı ekofəallər ilk gündən olduğu kimi, humanist prinsiplərə sadıqlarıdır. Ekoetirazçılar Azərbaycan tərəfinin haqlı tələblərinin yerinə yetirilməsini istəyirlər. Fəallər bildirirlər ki, tələbləri Azərbaycan ictimaiyyətinin haqlı narazılığının ifadəsidir və vətəndaş cəmiyyətinin bu mövqeyinə hörmətlə yanaşılmalıdır. Ermənistan mətbuatında yayılan və etirazçıların, guya, Laçın–Xankəndi yolunu buraşdıqları və təminat avtomobillərini buraxmadıqları ilə bağlı xəbərlər qarşı tərəfin növbəti dezinformasiyasıdır.

Həmişə olduğu kimi, ekoaksiyanın 70-ci günündə də sülhməramllara məxsus nəqliyyat vasitələrinin ərazidən maneəsiz hərəkət etmələri bir daha aksiyanın məramının dinc olduğunu nümayiş etdirir. Azərbaycanlı ekofəallər etirazların ilk gündündən humanist prinsiplərə sadıqlarıdır. Heç də siyasi xarakter daşımayan bu aksiya Qarabağ ərazisində faydalı qazıntı yataqlarının qanunsuz istismarına qarşıdır. Gün ərzində 80-ə yaxın avtomobil aksiya ərazisindən sərbəst keçib.

Rizvan FİKRƏTOĞLU,
"Xalq qəzeti"

İran yeni etirazların
ağuşunda

İranda son günlər artmaqda olan narazılıqlar yeni etiraz dalğasının yaranmasına səbəb olub. "Gunaz.TV"nin verdiyi məlumata görə, ölkədə aksiyalar yenidən artmaqda başlayıb. İki gün əvvəl Tehrandan başlayan etiraz aksiyaları İrannın onlarla şəhərinə yayılıb.

Məlumatda bildirilir ki, Tehran, İsfahan, Məşhed, Kərac, Təbriz, Sənəndək və başqa bir neçə şəhərdə hökumət əleyhinə nümayişlər keçirilib. Təbrizdə baş tutmuş etiraz aksiyasında daha çox insan iştirak edib. Kürdistan əyalətinin mərkəzi Sənəndək şəhərində etirazçılarla hökumət qüvvələri arasında qarşıdurma olub, bir neçə avtomobil yandırılıb. İnsan haqları müdafiəçiləri onlarla etirazçının hüquq-mühafizə qüvvələri tərəfindən həbs edildiyini, bir neçə nəfərin yaralandığını bildiriblər.

Ölkədə siyasi məhbuslara qarşı edam hökmlərinin verilməsi də davam edir. Xuzistan əyalətinin mərkəzi Əhvaz şəhərinin inqilab məhkəməsi tərəfindən Şeyban həbsxanasında saxlanılan və siyasi məhbus hesab edilən altı ərəb bərsində ölüm hökmü çıxarılıb. Bununla bağlı Əhvaz İnsan Hüquqları Təşkilatı xəbər yayıb. Edama məhkum edilənlər Əli Məcdəm, Moin Xənfəri, Məhəmməd Rza Muqəddəm, Seyid Saleh Musəvi, Seyid Adnan Musəvi və Həbib Dərisdir.

Bundan başqa, Şeyban həbsxanasında saxlanılan daha altı ərəb əsilli İran vətəndaşı 5-35 il müddətinə azadlıqdan məhrum olub.

Son günlərdə İranda ölüm hökmünün icrası istiqamətində də addımlar atılıb. Bir gün əvvəl Qərbi Azərbaycan əyalətinin mərkəzi Urmu və Neysabur şəhərlərinin həbsxanalarında iki məhkum edam edilib. İnsan haqları təşkilatları Urmuda edam edilən şəxsin Nücum Muradi, Neysaburda edam edilənin isə Murviz Frutəni olduğunu bildiriblər. Onlar adam öldürməkdə günahlandırılıblar. İran məhkəməsi və rəsmi dövlət

mediası edam hökmlərinin icrasına bərdə heç bir açıqlama verməyib.

İran beynəlxalq aləmdə həm də Ukrayna əleyhinə Rusiyaya PUA-lar verməkdə ittiham edilir. Avropa Komissiyasının rəhbəri Ursula von der Leyen bildirib ki, Al Ukrayna "münaqişəsində iştirak edən" İrannın iqtisadi operatorlarına qarşı sanksiyalar tətbiq edəcək. "Reuters" in məlumatına görə, Leyen İran təşkilatlarına, o cümlədən, İrən İnkilabı Keşikçiləri Korpusu ilə əlaqəli olan şəxslərə qarşı sanksiyalar tətbiq edib. Onun sözlərinə görə, ümumi dəyəri 11 milyard avro olan 10-cu sanksiyalar paketi yeni ticarət qadağalarını, dron, helikopter və reaktivlər də daxil olmaqla texnologiyaların ixracına nəzarəti hədəfə alacaq.

ABŞ Dövlət Departamentinin sözcüsü Ned Prays isə "Əl-Qaidə" liderlərindən Seyf əl-Ədlin İranda olması ilə bağlı BM-T-in hesabatını təsdiqləyib. Onun fikrincə, bu, İrannın terrorizmi dəstəkləməsinə daha bir nümunədir.

Paşa ƏMİRCANOV,
"Xalq qəzeti"

Cənub Qaz Dəhlizinin genişləndirilməsi prioritet vəzifədir

Prezident İlham Əliyev Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində enerji təhlükəsizliyi ilə bağlı "dəyirmi masa"da ölkəmizin Avropanın enerji təhlükəsizliyinə verdiyi töhfədən danışaraq bildirdi ki, ötən il Azərbaycanın qaz təchizatının artırılması qisməddətli perspektivdə Avropanın enerji təhlükəsizliyinə verilən töhfə kimi diqqət çəkib. Orta və uzunmüddətli perspektivdəki əsas məqsəd isə Azərbaycan tərəfindən irəli sürülən Cənub Qaz Dəhlizinin genişləndirilməsi olub. Dövlətimizin başçısı daha sonra 2027-ci ilədək TAP-la qaz nəqliyinin indiki 11 milyard kubmetrdən 20 milyard kubmetrə, TANAP-la isə 16 milyard kubmetrdən 31 milyard kubmetrə çatdırılmasının nəzərdə tutulduğunu bildirdi.

Ekspert rəyi

Eyyub KƏRİMLİ, iqtisadçı-ekspert

Ötən ilin payızında açılan Avropa İttifaqının ümumi maraq layihələrinin "Bəşinci Siyahısı"na daxil edilən 20 qaz layihəsinin üçü Azərbaycan qazı ilə bağlıdır. Bu, Yunanıstan–Bolqarıstan Qaz interkonektorundan (IGB) əlavə, Rumıniya–Macarıstan dəhlizində (ROHU/BRUA) klasterin tutumunun artırılması layihəsi və Bolqarıstan–Serbiya interkonektorudur. Bu layihələr adları çəkilən ölkələrə Azərbaycan təbii qazına çıxış imkanı verəcək.

Burada onu da xatırladı ki, 2021-ci ildə Azərbaycanın Avropa İttifaqı bazarına təbii qaz ixracı 8,2 milyard kubmetr təşkil edirdisə, 2022-ci ildə bu rəqəm 11,3 milyard kubmetr olub. Cari ildə isə onun həcmi ən azı 11,6 milyard kubmetr olacaq. Eyni zamanda, 2023-cü ildə Azərbaycandan ixrac ediləcək təbii qazın ümumi həcmi isə təxminən 24 milyard kubmetrə çatacaq. Müqayisə üçün 2021-ci ildə bu rəqəm 19 milyard kubmetr təşkil edirdi.

Hazırda Azərbaycan özünün qaz təchizatının coğrafiyasını Avropa bazarına qədər genişləndirir. Bu, hamı üçün uduşlu vəziyyətdir. Çünki Avropaya öz enerji təhlükəsizliyinin qorunması üçün qaz lazımdır, Azərbaycanın isə özünün nəhəng enerji resursları üçün etibarlı bazarı ehtiyacı var.

BRUA qaz kəməri Azərbaycan qazını Türkiyə və Yunanıstan vasitəsilə Şərqi və Gəlməkəyə Qərbi Avropa ölkələrinə çatdıracaq. Bolqarıstan–Serbiya interkonektorunun bu il istismara verilməsi planlaşdırılır. O, Serbiyanı Cənub Qaz Dəhlizi və digər mənbələrlə birləşdirəcək.

Azərbaycan qazının Rumıniyaya tedarikü cari ildən başlaya bilər. Bu IGB-nin tikintisinin nə qədər tez başa çatmasından asılıdır. Interkonektor təhvil verildikdən sonra BRUA boru kəmərinə birləşdiriləcək. BRUA

qaz kəməri Rumıniya–Bolqarıstan interkonektoru ilə birlikdə Cənub Qaz Dəhlizi, Mərkəzi Avropa və Balkanları əlaqələndirən mühüm haqlardır.

Rusiyanın simasında bir təchizatçıdan tamamilə asılı olan Serbiya 2023-cü ilin sentyabrından Azərbaycandan təbii qaz almağa başlamağı planlaşdırır. Baş nazir müavini, dağ-mədən və energetika naziri Zorana Mixayloviç bir qədər əvvəl bildirdiyi kimi, qaz tədarükünü Serbiyanı Bolqarıstanla birləşdirəcək Niş–Dimitrovqrad qaz kəməri sayəsində artırmaq mümkün olacaq. Onun başa çatdırılması gələnlə planlaşdırılır.

Cənub Qaz Dəhlizi artıq Avropanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynayır. İtaliyada dəfələrlə qeyd olunub ki, enerji qiymətlərinin kəskin artması nəticəsində yaranmış böhrandan ölkənin uğurla çıxmasına məhz Azərbaycan qazı kömək edib. Xatırladaq ki, Azərbaycan İtaliyaya neft tədarükündə birinci, qaz tədarükündə isə üçüncü yerdədir. Gələcəkdə Albaniya, Monteneqro, Bosniya və Herseqovina, həmçinin Xorvatiya istehlakçıları da TAP-ın şimal qoluna çevriləcək İon-Adriatik boru kəməri (2025-ci ildə istifadəyə verilməlidir) vasitəsilə Azərbaycan qazından istifadə edə biləcəklər.

Avropa İttifaqı Bakıya böyük ümidlərə baxır. Azərbaycanın isə Avropaya qaz nəqlini artırmaq üçün kifayət qədər ehtiyatları var. Ölkəmizdə təsdiqlənmiş qaz ehtiyatları 2,6 trilyon kubmetr təşkil edir ki, bu da kifayət qədər böyük həcmdir.

Strateji Tərəfdaşlığa dair Anlaşma Memorandumunun imzalandığını xatırlayan dövlətimizin başçısı enerji sahəsində Azərbaycan–Avropa İttifaqı

əməkdaşlığının bu sənədə uyğun olaraq bundan sonra da genişləncəyini də vurğulayıb.

Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlıqda bərpalaunan enerjinin xüsusi rolunun olduğunu deyən Prezident İlham Əliyev ölkəmizin son dövrlər sahədə bir sıra vacib addımlar atıldığını diqqətə çatdırıb. Ölkə başçısı çıxışında Azərbaycanda bu istiqamətdə artıq bir sıra layihələrin həyata keçirildiyini, həmçinin 25 qiçavataədə enerji istehsalı ilə bağlı müxtəlif sənədlər imzalandığını da xatırladı.

Göründüyü kimi, bütün bu fəaliyyət Azərbaycanın istehsal etdiyi "yaşıl enerji"nin daxili istehlakla yanaşı, Avropaya ixrac edilməsinə də imkan verəcəyini, bununla da orta və uzunmüddətli perspektivdə Avropanın enerji təhlükəsizliyinə mühüm töhfə olacağını şərtləndirib.

Yeri gəlmişkən, fevralın 3-də Bakıda, Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərat Şurası çərçivəsində nazirlərin 9-cu iclasında da bu barədə ətraflı danışılıb. İclasda adıçəkilən dəhliz layihəsinin icrasında müəyyən yubanmalar olduğu, lakin buna baxmayaraq, onun mümkün qədər tez başa çatdırıldığı, indi isə Cənub Qaz Dəhlizinin genişləndirilməsindən danışıldığı deyilib.

Xatırladaq ki, Cənub Qaz Dəhlizi iki ildən bir az çox vaxt əvvəl açılıb. Hazırda yuxarıda vurğuladığı kimi, onun önəmli komponentlərindən biri olan TANAP-ın 16 milyard kubmetrdən 31 milyard kubmetrə, TAP-ın isə 11 milyard kubmetrdən 20 milyard kubmetrə qədər genişləndirilməsi nəzərdə keçirilir. Bu, alternativ enerji mənbəyinə böyük ehtiyac duyulduğundan, enerji təchizatının davamlı şaxələndirilməsinin zəruriliyindən xəbər verir. Azərbaycan buna hazırdır, bununla bağlı ölkəmiz uzun illik təcrübəyə malikdir.

Burada onu da xatırladaq ki, qeyd edilən məsələlərə bağlı son bir ildə bir sıra mühüm tədbirlər həyata keçirilib. Məsələn, ötən ilin iyulunda Bakıda Avropa Komissiyasının rəhbəri xanım Ursula Fon der Lyayen və dövlətimizin başçısı tərəfindən enerji sahəsində Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Memorandum imzalanıb. Əslində, bu sənəd Cənub Qaz Dəhlizinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi ilə bağlı "yol xəritəsi" kimi qəbul edilib.

Beləliklə, hazırda Azərbaycanda Avropaya qaz ixracını 2027-ci ilə qədər iki dəfə artırmaq planlaşdırılır

və resursların buna imkan verəcəyi bildirilir. Şübhəsiz ki, bu məsələdə ölkələrin qarşılıqlı siyasi iradəsi var. Bu yüksək səviyyədə özünü bürüyən vərəm etimadla ifadə olunur və həll müəyyən qədər mürəkkəb texniki problemlərin aradan qaldırılmasını şərtləndirir.

Cənub Qaz Dəhlizinin fəaliyyətinin gücləndirilməsindən danışarkən mühüm bir hadisəni xatırlamaq istərdim. Belə ki, Yunanıstanla Bolqarıstan arasında interkonektorun açılması bu dəhlizi layihəsinin müəyyən dərəcədə şaxələndirilməsi sayəsində reallaşmış və nəticədə Azərbaycan təbii qazının Bolqarıstana təchizini gerçəkləşdirib. Həmçinin interkonektorlar vasitəsilə belə bir genişləndirilmənin qonşu ölkələrə də əhəmiyyətli töhfə verəcəyi əminliyi formalaşmışdır.

Ümumiyyətlə, ötən ilin dekabr ayı enerji təhlükəsizliyi üçün çox vacib bir tarix olub. Birincisi, həmin vaxt Azərbaycan və Rumıniya arasında qaz təchizatı haqqında saziş imzalanıb və qaz təchizatının bu yaxınlarda reallaşacağı nəzərdə tutulub. Beləliklə, Rumıniya həmin Cənub Qaz Dəhlizində iştirak edən ölkələr heyətinə qoşulub. Bundan başqa, sözügedən tarixdə Azərbaycan, Gürcüstan, Macarıstan və Rumıniya arasında "Yaşıl enerjinin istehsalı və nəqli sahəsində Saziş" imzalanıb. Beləliklə, göstərilən sənədlər nəticəsində ölkəmiz üçün əlavə əməkdaşlıq imkanı yaradılıb və bununla da, Avropanın enerji təhlükəsizliyində yeni bir səhifə açılıb.

Bu məqamda cari ilin yanvar ayında Azərbaycan ilə Macarıstan arasında qaz təchizatı sahəsində Anlaşma Memorandumunun imzalanması ilə respublikamıza tərəfdaş olan ölkələrin sayının artdığını da xatırladaq. Bütün bunlar isə, ilk növbədə, cəlb edilmiş ölkələrlə siyasi münasibətlər, fəal əlaqələndirmə və Avropa Komissiyası ilə Azərbaycanın bu təşəbbüslərə səmərəli rəhbərliyi sayəsində mümkün olub. Bu, həmçinin Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında başlanmış və rəsmi çərçivədə salınmış enerji dialoqu kimi diqqət çəkib. Həmin dialoq təbii qazı, elektrik enerjisini, hidrogeni və yaşıl hidrogeni əhatə edib. Dövlətimizin başçısının vurğuladığı kimi, belə bir fəaliyyət ölkəmizin Avropa ilə əməkdaşlığının çox nadir və səmərəli formatı olaraq böyük əhəmiyyət daşıyır.

Vaqif BAYRAMOV, "Xalq qəzeti"

Vəhşiləşmiş erməniliyin əbədi üzqaralığı – Xocalı soyqırımı

XX əsrin 2 dünya müharibəsi, nəhayət, siyasi hədəflərə silah, xam xəyallara zor gücünə çatmağın puçluğunu tarixə iri hərflərlə birdəfəlik yazdı. Lakin özge torpağında yaradılmış oyuncaq dövlət olmağın "for-postluğunda" məst olmuş erməni toplumu "xalqlar həbsxanası" sayılan sovet imperiyasının çöküşünə barbarlıq dövrü təfəkkürü ilə yetişdi, dünyanın üz çevirdiyi "zor" u diriltmək eşqinə düşdü.

"Çirkli alet" virusu ilə

sərsəmləndirilmiş, sürü psixologiyasının dağılıcısına çevrilmiş ermənilik beynəlxalq hüququn yetkin uşağa da məlum yasaqlarına məhəl qoymadan özünü Azərbaycan ortasında zor gücünə ikinci erməni dövləti yaratmağın mümkünlüyünə inanırdı. Bu quduz inam tarixin vəhşilik və qaniçənlik cəbbəxanasındakı bütün zor və amansızlıqları ermənilərin ixtiyarına buraxdı.

Beləliklə, 1988-ci ilin fevralından başlayaraq haqsızlıq və qəddarlıqla silahlanmış dünya erməniliyi quruda, suda, havada dinc azərbaycanlılara qənim kəsildi, davamlı faciələr törətdi, naahaq qanlar axıtdı. Məqsəd Azərbaycan xalqını qorxu yolu ilə Qarabağdan əl çəkməyə məcbur etməkdir. Bu amansız hücumları Onlardan 150 nəfərin təci ilin 25–26 fevral gecəsi Azərbaycanın ən qədim yaşayış məskənlərindən birinin – 10 min nəfərlik Xocalı şəhərinin əhəmiyyətli hissəsi öldürüldü. Beləliklə, Rumıniya həmin Cənub Qaz Dəhlizində iştirak edən ölkələr heyətinə qoşulub. Bundan başqa, sözügedən tarixdə Azərbaycan, Gürcüstan, Macarıstan və Rumıniya arasında "Yaşıl enerjinin istehsalı və nəqli sahəsində Saziş" imzalanıb. Beləliklə, göstərilən sənədlər nəticəsində ölkəmiz üçün əlavə əməkdaşlıq imkanı yaradılıb və bununla da, Avropanın enerji təhlükəsizliyində yeni bir səhifə açılıb.

Ümumiyyətlə, ötən ilin dekabr ayı enerji təhlükəsizliyi üçün çox vacib bir tarix olub. Birincisi, həmin vaxt Azərbaycan və Rumıniya arasında qaz təchizatı haqqında saziş imzalanıb və qaz təchizatının bu yaxınlarda reallaşacağı nəzərdə tutulub. Beləliklə, Rumıniya həmin Cənub Qaz Dəhlizində iştirak edən ölkələr heyətinə qoşulub. Bundan başqa, sözügedən tarixdə Azərbaycan, Gürcüstan, Macarıstan və Rumıniya arasında "Yaşıl enerjinin istehsalı və nəqli sahəsində Saziş" imzalanıb. Beləliklə, göstərilən sənədlər nəticəsində ölkəmiz üçün əlavə əməkdaşlıq imkanı yaradılıb və bununla da, Avropanın enerji təhlükəsizliyində yeni bir səhifə açılıb.

Bu məqamda cari ilin yanvar ayında Azərbaycan ilə Macarıstan arasında qaz təchizatı sahəsində Anlaşma Memorandumunun imzalanması ilə respublikamıza tərəfdaş olan ölkələrin sayının artdığını da xatırladaq. Bütün bunlar isə, ilk növbədə, cəlb edilmiş ölkələrlə siyasi münasibətlər, fəal əlaqələndirmə və Avropa Komissiyası ilə Azərbaycanın bu təşəbbüslərə səmərəli rəhbərliyi sayəsində mümkün olub. Bu, həmçinin Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında başlanmış və rəsmi çərçivədə salınmış enerji dialoqu kimi diqqət çəkib. Həmin dialoq təbii qazı, elektrik enerjisini, hidrogeni və yaşıl hidrogeni əhatə edib. Dövlətimizin başçısının vurğuladığı kimi, belə bir fəaliyyət ölkəmizin Avropa ilə əməkdaşlığının çox nadir və səmərəli formatı olaraq böyük əhəmiyyət daşıyır.

Sivil dünyanın itləri-pişikləri də əzizləyib başa çix-

qının haqlı intiqam savaşı erməniliyə buvaxtədək ibrətli dərslər versə də, sürü psixologiyalı toplumu yenidən quduşlandırmaq tapılır. Bu, dünyanın elə məkrli mərkəzlərində ki, Xocalı amansızlığını onlar həmin gecə uzaqdan dərindən nəfəs kəsmədən, yatmadan

HODZALJSKI GENOCID - TRAGEDIJA XX VIEKA
Autor: Bolşar Protodit
Çap tarixi: 20. fevral 2021. 16:02:11

xardıqı bir zamanda Xocalıda bir gəncin içində 613 nəfər azərbaycanlı qatıl yətirildi, 1275 nəfər girov götürüldü, erməniliyin kəşfi olan aqlaşımaz işğəcələrə üzlaşdı. Onlardan 150 nəfərin təci ilin 25–26 fevral gecəsi Azərbaycanın ən qədim yaşayış məskənlərindən birinin – 10 min nəfərlik Xocalı şəhərinin əhəmiyyətli hissəsi öldürüldü. Beləliklə, Rumıniya həmin Cənub Qaz Dəhlizində iştirak edən ölkələr heyətinə qoşulub. Bundan başqa, sözügedən tarixdə Azərbaycan, Gürcüstan, Macarıstan və Rumıniya arasında "Yaşıl enerjinin istehsalı və nəqli sahəsində Saziş" imzalanıb. Beləliklə, göstərilən sənədlər nəticəsində ölkəmiz üçün əlavə əməkdaşlıq imkanı yaradılıb və bununla da, Avropanın enerji təhlükəsizliyində yeni bir səhifə açılıb.

Beləcə, Xocalı soyqırımı çadğaz tariximizin qani kəsilmiş yarası kimi 31 ildir ki, xalqımızı inlədir, erməniliyin zor sevgisini, kor inamını birdəfəlik yox etməyə səsləyir. Azərbaycan xal-

ızlaşmışdır. İzləmişdir və bugüncədə də susurlar...

Haqq-ədələtin isə odda yanmaz, suda batmaz hikməti, gücü var. Bu gücün bir qaynağı "zora zorla cavab vermək"dirsə, başqa axarı da qan yaddaşından, ağırlı yaradan gəlir. Xalqımız ağırlı Xocalı yaddaşını ayıq saxlamla ikiqat, üçqat güclü olacaq.

Beləliklə, faciənin iddönümü günlərində Xocalı yaddaşının canlı saxlanıcı olan insanların – əsir və girov düşmüş soydaşlarımızın tükürpədicə şəhadətlərini, erməniliyin Xocalı üzqaralığının qanlı şahidlərini oxucularımıza təqdim etməyə başlayırıq.

Danışır Xocalı şahidləri

Bir ailənin faciəsi

Xocalı soyqırımı Azərbaycan tarixinə ən dəhşətli və faciəli hadisələrdən biri kimi daxil olmuşdur. Azərbaycan xalqı və onun dövləti Xocalı soyqırımı heç vaxt unutmur və unutmayacaqdır. Erməni qəsbkarlarının insanlığa sığmayan qətlərinin, əsirlərə verdikləri amansız və aqlaşımaz işğəcələrinin ifşa olunması, beynəlxalq aləmdə Xocalı soyqırımı düzgün təbliğ edilməsi məqsədilə mütəmadi olaraq soyqırımı şahidlərindən, erməni əsirliyində olmuş həmvətənlərimizdən müsahibələr alınmalı, düşmənin xisləti, başımıza gətirilən müsibətlər gələcək nəsillərə çatdırılmalıdır.

Aidə xanımın sözlərini

sakitcə dinləmək çətin idi. O, özü də hər dəfə bu barədə danışanda çox həyəcanlanır:

– Qayınam Məleykə Mövsüm qızı da bir gün erməni əsirliyində olub. Məleykə xala əsirlik vaxtı oğullarının da əsirlərində olduğunu öyrənib. Onun gözələrinin qarşısında çoxlu əsir öldürüldüklərinə görə övladlarının salamat qalacağına inanmı qalmayıb. Əsirlikdə insanların başına gətirilən müsibətləri görəndə ana şükür edib ki, yaxşı ki, mənim

gəlinlərim erməni quldurlarına əsir düşməyib.

Qayınlarmı ələ bir vəziyyətdə gəlib çıxdılar ki, onları tanımaq mümkün deyildi. Aldıqları işğəcələrin yeri, mənzəvi zərbləri indi də qalmaqdadır. Ziyadxanın şəhid olmasından qardaşları əsirlikdən azad olunduqdan sonra xəbər tutdular. Bu xəbər onlar üçün çəkdikləri işğəcələrdən dəhşətli oldu.

Qayınam Məleykə xala, qayınamat Salah kişi, qayınm Novruz, Novruzun 18 yaşına çatmamış oğlu MəhİR camaatla birgə cəmlərini qurtarmaq üçün Kətik meşəsinə tərəf üz tutublar. Qayınamat Salah kişi İkinci Dünya müharibəsində gözündən əl olmuşdu. O, camaatdan xəyil arxada qaldığı üçün MəhİR nəvəsinə deyib ki, mən babamı qoyub gedə bilərəm. Bir qədər sonra ermənilər dinc sakinləri gülləbaran ediblər. Camaat pərpərpən olub.

Söhbət əsasında ürayində 30 illik ağrı-acısını, intizarını daşıyan Aidə Allahverdiyevə göz yaşlarına qarğ olaraq Vətən müharibəsindəki şanlı qələbəmizlə şəhidlərimizin qisasının alındığından qürurla danışdı. Qarabağa Böyük Qayıdışımızla şəhidlərimizin ruhlarının daha da rahatlıq tapacağına qeyd edən Aidə xanım dedi ki, həyat yoldaşının şəhid olduğu yere gedib oranı ziyarət etmək istəyir...

Bütün xocalılılar kimi, Aidə xanım da hazırda Rusiya sülhməramllarının nəzarətində olan doğma yurd yerlərinə mütlaq döncəklərinə əmindir. O gün, əlbəttə, yaxındadır.

Sonda xatırladaq ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1997-ci il 25 fevral tarixli fərmanı ilə Allahverdiyev Ziyadxan Salah oğlu "İgdiyyə görə" medali ilə təltif edilmişdir.

Qalib BƏYMƏMMƏDOĞLU, "Xocalının səsi" qəzetinin redaktoru

Elektrik enerjisi istehsalı artıb

Azərbaycan Energetika Nazirliyindən verilən məlumata əsasən, "Azərnerji" ASC bu ilin yanvar ayında elektrik enerjisinin istehsalını 190 milyon kVt/s, yaxud 8,14 faiz artıraraq 2 milyard 523,5 milyon kVt/s-a çatdırıb.

Bildirilir ki, elektrik enerjisi istehsalı istilik elektrik stansiyalarında 203,8 milyon kVt/s və ya 9,3 faiz artıraraq 2 milyard 460 milyon kVt/s-a çatıb, su elektrik stansiyalarında isə 13,8 mil-

yon kVt/s yaxud 17,85 faiz azalaraq 63,5 milyon kVt/s-a düşüb.

"Azərnerji" ASC üzrə külək elektrik stansiyalarında elektrik enerjisi istehsalı 0,08 milyon kVt/s, yaxud 2,9 faiz artıraraq 4 milyon kVt/s, müstəqil elektrik stansiyaları üzrə isə 13,4 milyon kVt/s, yaxud 7,5 faiz artıraraq 203,5 milyon kVt/s təşkil edib.

Qeyd edək ki, cari ilin yanvar ayı ərzində respublika üzrə elektrik enerjisinin istehsalı 2022-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 195,9 milyon kVt/s, yəni 7,7 faiz artıraraq 2 milyard 755,9 milyon kVt/s olub.

Ötən ay ərzində elektrik enerjisinin idxalı 10,8 milyon kilovat-saat, ixracı isə 512,6 milyon kilovat-saat təşkil edib.

"Xalq qəzeti"

Türk dövlətlərində iqtisadi əməkdaşlığa dair təqdimat

Iqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin meneceri (İİTKM) Ayhan Satıcı Qazaxıstanın paytaxtı Astana şəhərində keçirilən türk dövlətlərinin iqtisadi əməkdaşlığı və iqtisadi siyasət araşdırma mərkəzləri şəbəkəsinin seminarında çıxış edib.

İİTKM-dən aldığımız məlumata əsasən, seminar adıçəkilən şəbəkənin yaradılması imkanlarının müzakirəsinə həsr olunub. A.Satıcı seminarın ilk günündə "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası" və "Türk Dövlətləri Təşkilatının inteqrasiyası üçün iqtisadi zəmin: Əməkdaşlıq və regional dəyər zəncirinin rolu" mövzularında təqdimatla çıxış edib.

Xatırladaq ki, iki günlük seminar Türkdillli ölkələrin rəsmi iqtisadi siyasət araşdırma mərkəzləri arasında şəbəkə yaratmaqda əməkdaşlığı gücləndirmək, birgə tədqiqatların aparılmasını təşviq etmək və "Türk Dünyasına Baxış-2040" məqsədlərinə uyğun şəkildə türk ölkələrinin iqtisadi əlaqələrinin genişləndirilməsi üsullarını müzakirəsi olub.

Seminarlarda türk ölkələrinin rəsmi iqtisadi siyasət araşdırma mərkəzlərinin, Türk Akademiyasının, Türk Dövlətləri Təşkilatı Katibliyinin və türk ölkələrinin Qazaxıstanın paytaxtı Astana-dakı səfirliklərinin nümayəndələri, eləcə də Azərbaycandan nümayəndə heyəti iştirak edib.

"Xalq qəzeti"

Əsas kapitala 61,2 faiz çox vəsait yönəldilib

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, bu ilin yanvarında əsas kapitala 1 milyard 91,7 milyon manat məbləğində, yaxud 2022-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 61,2 faiz çox vəsait yönəldilib.

Həmin dövrdə neft-qaz sektoruna yatırılmış investisiyaların həcmi 8,8 faiz azalıb, qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilən vəsaitin həcmi isə 2,5 dəfə artıb.

İstifadə olunmuş vəsaitin 506,2 milyon manatı və ya 46,4 faizi məhsul istehsalı sahələrinə, 529 milyon manatı (48,4 faizi) xidmət sahələrinə, 56,5 milyon manatı (5,2 faizi) isə yaşayış evlərinin tikintisinə sərf olunub.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatında cari ilin yanvar ayında əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitlərin 812,1 milyon manatını və ya 74,4 faizini daxili vəsaitlərin təşkil etdiyi bildirilir.

Əsas kapitala yönəldilmiş vəsaitin ümumi dəyərində məhsul və xidmətlərin vəsaitləri 41,2 faiz, bütçə vəsaitləri 47,7 faiz, əhalinin şəxsi vəsaitləri 6 faiz, bank kreditləri 2,9 faiz, digər vəsaitlər isə 2,2 faiz təşkil edib.

"Xalq qəzeti"

Birbaşa bağlantı

"Türkiyənin altıda biri – 11 vilayət və 14 milyona yaxın insan 2 həftədir ki, zəlzələnin faciəsini yaşayır. Bu zəlzələ ölkəmizdə son 100 ilin ən böyük fəlakəti sayılır". Türkiyənin Milliyyətçi Hərəkat Partiyasının sədr müavini, Türkiyə Böyük Məclisinin (TBMM) Ərzurum millət vəkili Kamil Aydın "Xalq qəzeti" üçün bu açıqlamasının davamında bildirdi:

–Baş vermiş güclü və irimiqyaslı zəlzələnin həm səthə yaxınlığı, həm təsir etdiyi coğrafiyanın böyüklüyü, həm ard-arda 7,7, 7,6 ballıq təkanlar yaratması çox dağıntılara yol açıb. Birinci zəlzələnin gecə saatlarında insanların yuxuda olduğu vaxtda baş verməsi, ikincinin isə zadələnən evlərin dağılmasına səbəb olması ölüm sayına çox təsir edib. Zəlzələ şəhidlərimizin sayı 40 minə yaxınlaşıb. Demək olar ki, daş üstündə daş qalmayıb. Zəlzələ ərazisindəki insanların böyük bir fəlakətə məruz qalıb. Kədərimiz, üzüntümüz böyükdür. "Allahdan gəldi"– deyirik, digər tərəfdən, yaralarımızı sarıyıb-sağaltmaq üçün mübarizəmizi davam etdiririk. Qardaş Azərbaycanın ilk gündən yanımızda olması böyük təsəllimiz olmaqla, gücümüzə güc qatır.

Millət vəkili sonra dedi ki, vəziyyətlə əlaqədar Türkiyə Böyük Məclisində ilk gündə xüsusi iclas keçirilib. Bundan başqa, MHP millət vəkilləri də bir araya gələrək mövzu ilə bağlı məsləhətləşmələr aparıblar:

–Parlamentdə millət vəkilləri fəvqəladə gündəmlə bağlı bir araya gəldilər. Təbii ki, ölkədəki bütün qurum və quruluşlar fəvqəladə vəziyyət halında gücləndirilmiş iş rejimi ilə fəaliyyətdədir. Partiyamızın sədri Dövlət Başçısı da ilk gündən fəvqəladə toplantı keçirdi. Yerli idarəetmələrə cavabdeh olan sədr müavinimizi bu işə nəzarət üçün təhkim etdi, millət vəkillərini bölgələrə

"Türkiyə 100 ilin ən böyük fəlakətinə qalib gələcək!"

göndərdi. Biz bu hadisəni siyasətdən kənar problem hesab etdiyimiz üçün hazırda MHP millət vəkillərimizin, demək olar ki, hamısı bölgələrdədir. Hatay, Diyarbəkir, Adıyaman, Şanlıurfa, Malatya, Qaziantep, Kilis, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adanaya mütəmadi gedib-gəlirik. Maddi vəsait toplamaq üçün yardım kampaniyasına başlamışıq, biz də bir aylıq məaaşımızı bağışlamışıq".

Kamil Aydın ilk gündən Azərbaycandan gələn axtarış-xilasetmə qüvvələrinin bölgədə gecə-gündüz bilmədən fədakarlıqla çalışdığını da vurğuladı:

–Azərbaycanlı qardaşlarımız xilasetmə işlərinə sürətlə start verdilər, qeyrət və bacarıqlarını sonadək or-

ovunur, kədərimiz, sıxıntımız azalır. Bu da bizə dözümlü və güc verir.

Asayişin, təhlükəsizliyin qorunması, soyğunçuluq kimi hadisələrin qarşısının alınması üçün təcili qərar verildi və dövlət tərəfindən tətbiq edildi. Əks halda özbaşınalıq baş alıb gedə bilərdi.

Zəlzələ ilə əlaqədar Türkiyədə

taya qoydular. Bəzi yerlərdə artıq təxirəsalınmaz işlər tamamlanıb, ərazi dağıntılardan təmizlənməyə başlanıb. Bu ağır günlərimizdə Türkiyəyə dünyanın hər yerindən dəstəklər gəldi və gəlməkdədir. Bu onun göstəricisidir ki, dünyada insanlıq, humanizm ölməyib. Əlbəttə, Türkiyə humanist mövqeyinin qarşılığını alır, dünyanın harasında bir təbii fəlakət, savaş olubsa, ölkəmiz öz dəstəyini göndərib.

Amma qardaş ölkəmiz Azərbaycanla dünyada alternativli olmayan bir əlaqələrimiz mövcuddur. Türkiyə ilə Azərbaycan canbır, qanbır qardaş kimi təmənnaşız, qarşılıqsız bir-birinə dəstək verir. Bu dəfə də ilk gündən Prezident İlham Əliyevin göstərişi ilə Azərbaycandan edilən dəstək, davamlı gələn humanitar yardımlar, edilən dəstəklər bizi həddən artıq məmnun edir. Azərbaycanın bizim ağır günlərimizi öz fəlakəti kimi düşünüb yardım əli uzatması qardaşlığımızın mənəvi gücünü artırır. "Kəder paylaşıldıqca azalır" hikmətinə uyğun olaraq dərdimiz

dərslərin onlayn keçirilməsi qərarına toxunan müsahibimiz boş olan tələbə yataxhanalarında müvəqqəti olaraq zərərçəkənlərin yerləşdirildiyini bildirdi:

–Havaların bu aralar həddən artıq soyuq keçməsi zərərçəkənlərimizin həyat şəraitini daha da ağırlaşdırıb, bunun üçün də yerləşdirilmə məqsədini gücləndirilib. Baş verən təbii fəlakət ilə əlaqədar özünütlü günler yaşasaq da həyatda qalanların təhlükəsizliyinə nəzarət olunmalı, çətin şərtlərdə də olsa onların yaşamlarını davam etmələrini yardım edilməlidir.

Sonda Kamil Aydın, bu çətin günlərin dəf edilməsi, daha güclü bir Türkiyənin inşası üçün bütün dövlət və qeyri-dövlət təşkilatlarının birlik-bərabərlik ruhunda çalışdığını söylədi:

–Əzmlə çalışırıq və inanırıq ki, bu ağır günlər tezliklə arxada qalacaq.

Müsahibeni apardı: M.SULTANOVA

Ankara

Zəlzələnin 13-cü günü: zəruri işlər davam edir

Türkiyədə zəlzələ bölgəsində axtarış-xilasetmə əməliyyatları davam edir. Dəhşətli fəlakətin 13-cü günü dağıdıcı təsirə məruz qalan Hatayda 296 saat sonra biri uşaq olmaqla, 3 nəfər dağıntılardan sağ çıxarılib. Xilas olunan şəxslər dərhal xəstəxanaya çatdırılıb.

Fəvqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) çəvik xilasetmə qüvvələri qardaş ölkədə axtarış-xilasetmə əməliyyatlarını fasiləsiz davam etdirirlər. Nazirliyin mətbuat xidmətindən qəzetimizə bildirilib ki, FHN-in xilasedicilərinin bir qrupu zəlzələnin ciddi zərər vurduğu Türkiyənin Hatay bölgəsində ötən gündən axtarış-xilasetmə əməliyyatlarına başlayıb. Ümumilikdə, FHN-in qüvvələri bu vaxtdək həyata keçirdikləri axtarış-xilasetmə əməliyyatları nəticəsində dağıntılardan altından 53 nəfəri sağ, 761 nəfərin isə cəsədini çıxararaq aidiyyəti üzrə təhvil veriblər. Xatırladaq ki, Azərbaycandan

qardaş ölkəyə 867 nəfərlik xilasedici və tibbi personal, 2 ədəd mobil hospital göndərilib. Hospitallarda ötən günlər ərzində 167-si uşaq olmaqla 930 nəfərə yüksək səviyyəli tibbi xidmət göstərilib. Hər cür müayinə

və müalicə imkanlarına malik mobil səhra hospitalları fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirir.

Azərbaycan könüllüləri isə Kahra-

manmaraşda müxtəlif məntəqələrdə qida, geyim, dərman və digər yardımların boşaldılması, çeşidlənməsi, paylanmasını həyata keçirib, enerji yükləmə mərkəzində zərərçəkənlərə xidmət göstərirlər.

Ədalət və İnkişaf Partiyasının İdarə Heyətinin üzvü Emrullah Gür və Niğdə millət vəkili Yavuz Ergün könüllülərimizin düşərgəsinə baş çəkib, onlara minnətdarlığını ifadə ediblər.

Könüllülərimiz Adıyamanda da yük maşınlarının boşaldılmasında iştirak edib, qida, paltar, digər yardımın paylanmasını həyata keçiriblər. Şəhərdə salınmış düşərgədə onlar "uşaq və ana mərkəzi" kimi fəaliyyət göstərəcək iki çadır qurub, bir çadır isə sif qadınlara psixoloji və digər xidmətləri göstərmək üçün hazırlanıb.

"Xalq qəzeti"

"Xalq qəzeti"nin Dövlət Dil Komissiyası yanında Monitorinq Mərkəzi ilə birgə layihəsi

Filmlər böyük informasiya daşıyıcısı və ötürücüsüdür. Bədii filmlərlə yanaşı, müxtəlif sahələr üzrə lentə alınmış sənədli filmlərin də geniş tamaşaçı auditoriyası vardır. Cizgi filmləri isə uşaqların həyatında əvəzsiz yer tutur. Təbii və bədii əhəmiyyətə malik olan cizgi filmləri uşaqlara müxtəlif istiqamətlərdə bələdçilik edir.

Azərbaycan kinematografiyasında cizgi filmlərinin, bədii və sənədli lentlərin yerli istehsalı yetərincə olmadığına görə ölkəmizin yayımına böyük tələbat yaranmışdır. Bu səbəbdən xarici filmlərin Azərbaycan dilinə tərcüməsi çox vacib məsələyə çevrilmişdir. Baxımlı dublyaj filmlərinin ərşayə gətirilməsi üçün bir çox normaya ciddi əməl edilməlidir. Bu sahədə başlıca və pozulmaz tələb bələdçi: dublyajda film də, çevrildiyi dil də qazanmalıdır.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin imzaladığı "Dövlət dilinin təbii təbii təkmilləşdirilməsi haqqında" 2001-ci il 18 iyun tarixli fərmanda ölkədə istehsal edilmiş və Azərbaycanda nümayiş etdirilmək üçün alınmış kino və televiziya məmulatının Azərbaycan dilinə dublyajı üçün lazımı səviyyədə qurulması və ölkə ərazisində xarici kino və televiziyanın Azərbaycan dilində nümayiş etdirilməsi məsələləri qeyd olunmuşdur. Bundan sonra televiziya kanallarında göstərilən xarici filmlər, demək olar ki hamısı Azərbaycan dilinə tərcümə edilir.

Prezident İlham Əliyevin imzaladığı "Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına

dair Dövlət Proqramı" haqqında 2013-cü il 9 aprel tarixli sərəncamda işə elmi, bədii və publisistik əsərlərin orijinaldan tərcüməsi, eləcə də filmlərin dublyajı sahəsində qüsurların aradan qaldırılması kimi məsələlər öz əksini tapmışdır.

Dövlət başçısının "Azərbaycan dilinin sağlamlığının qorunması və dövlət dilindən istifadənin daha da təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında" 2018-ci il 1 noyabr tarixli fərmanı ilə dövlət dilinin təbii təbii təkmilləşdirilməsi, kəltəri informasiya vasitələrində, internet resurslarında və reklam daşıyıcılarında ədəbi dil normalarının qorunmasını təmin edən, dövlət büdcəsindən maliyyələşən Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dil Komissiyası yanında Monitorinq Mərkəzi yaradılmışdır. Monitorinq Mərkəzi şifahi və yazılı kütləvi informasiya vasitələrində, eləcə də xarici filmlərin dublyajı zamanı yol verilən yanlışlıqların aradan qaldırılmasına nəzarət edir.

Monitorinq dövlət büdcəsi ilə maliyyələşən televiziya kanallarından AzTV, İTV, İdman TV, əzəl kanallardan Space TV, ATV, Xəzər TV, ARB, ARB 24, region kanallarından isə ARB Günəş-də yayımlanan dublyaj filmləri cəlb olunmuşdur. Dublyajların monitorinqi ilə bağlı faktların təhlili zamanı qeydə aldığımız orfoepik, leksik, qrammatik norma pozuntularının, yanlış ifadələrin, tərcümə zamanı yol verilən üslubi xətalardan tez-tez rast gəlinən səciyyəvi nümunələrini "Xalq qəzeti" ilə birgə gerçəkləşdirdiyimiz layihə çərçivəsində oxuculara təqdim edirik.

Dublyajda film də, çevrildiyi dil də qazanmalıdır

Orfoepik norma:

Aparılan monitorinqin nəticəsi olaraq qeyd etmək lazımdır ki, dublyajların səsləndirilməsində ayrı-ayrı səslərin, sözlərin, ifadələrin, qrammatik formaların yanlış tələffüzü, vurğunun yerində işlədilməməsi halları daha çox müşahidə olunur. Məsələn: Azərbaycan ədəbi dilinin orfoepiya qaydalarına əsasən, ikinci şəxsin cəmini bildirən **-siz** şəxsiyyətli şəkilisi [-siz] kimi tələffüz olunur:

Ayıb deyil, ikiniz birləşib **qiybət eləyirsiniz [eləyirsiniz]** (bədi film).
İndi siz də bayramı gözləməli **olacaxsınız [olacaxsınız]** (cizgi filmi).

Siz bizim haraya gətdiyimizi **bilirsiniz [bilirsiniz]**? Bəs biz həmin o yere çatdığımızı haradan **biləcəyik [biləcəyik]**? (cizgi filmi).
Bu nümunədə başqa bir fonetik hadisəni də müşahidə edirik. "Bilmək" feili I şəxsin cəmində qəti gələcək zaman şəkilisi (-acaq?) ilə işlədikdə **[biləcəyik]** əvəzinə **[biləcəyix]** kimi yanlış tələffüz olunur. Digər nümunələrdə də bu halı görmək mümkündür:

Nə lazımdırsa, **eləcəyik [eləcəyix]**,
sənin burada artıq qalmasına imkan **vermiyəcəyik [vermiyəyix]** (teleserial).
Qalacaq, qalmayacaq **göreciyik [görecəyix]** (teleserial).

Orfoepiya qaydalarına görə, Azərbaycan əlifbasında **[x]** səsinin ifadə edən ayrıca hərflərdəki üçün həmin səs şərti olaraq y samitinin qarşılığı kimi qəbul edilmişdir. Bu qəbildən olan sözlərdən sonra samitlə başlayan şəkilçiyə və ya söz işlədikdə **k** samiti **[x]** kimi tələffüz olunur:

Həmi **gördüklərinə [gördüx'lərinə]** heyran qalmışdı (cizgi filmi).
Gədəy [gedəx'], **gəzəy [gəzəx']**, Bobo (bədi film).

Teziylə [tezlix'nən] səndən canımız qurtaracaq, **tezziylə [tezlix'nən]** (teleserial).
Əyər həqiqət söyləməsən, **öləcəyənsən [öləcəx'sən]**, cəsərətili olmasan, **öləcəyənsən [öləcəx'sən]** və oyunu radd eləsən, **yənə öləcəyənsən [öləcəx'sən]** (bədi film).

Ürəyləri **[ürəxləri]** fəth eləyirsən. İngilis qızları **[qızları]** səni sevirlər (bədi film). Verilən nümunənin digər cümləsinə nəzər yetirək. Qaydaya əsasən, **-lar** şəkilçisi **[-dar]**, **[-rar]**, **[-nar]** kimi tələffüz olunur. Müşahidə etdiyimiz nümunələrdə bu qaydaya riayət olunmamışdır:

Qanatları [qanatarı], **qanatlarını [qanatarını]** tərptər və onu **dimdiklə [dimdiklə]** (cizgi filmi).

Burada görməli yerlər **[yerrər]**, müxtəlif **[müxdəlif]** işlər **[işdər]** var (cizgi filmi).
Söz ortasında yanaşı gələn müxtəlifcinsli kar samitlərin ikincisi, əsasən, cingiltilli tələffüz olunur. "Müxtəlif" sözündə də "t" samiti "d" samitinə keçir.

Haydi, **igidlər [igitdər]**, **atlara [atdara]**! (teleserial).

Basteri onun sevdiyi yerlərdə **[yerrərdə]** **axtaraxı [axtarax]** (cizgi filmi).
Bu nümunədəki "axtaraxı" sözünün tələffüzü fonetik dialektizmdir. Hətta belə nümunələrin sayını artırma bilirik:

Hələlik işə papağımızı başımıza **qoyağın [qoyax]** (cizgi filmi).
Bəlkə, elan **verəyən [verəx']** (cizgi filmi).
Elə isə **başıyaxın [başıyax]** (cizgi filmi).

Zərf düzəldən **-la** şəkilçisi, həmçinin **ilə** bağlayıcısı və qoşmasının şəkilçiləşmiş **-la** forması **[nan]** şəklində vurğusuz tələffüz

olunur. Eyni zamanda **ilə** bağlayıcısı və qoşması **ilə** bitən sözlərə qoşulduqda **[-ynan]**, **[-ynan]** kimi tələffüz olunur: Sənin **dediyəlini** hərəkətlərlə **[hərəkdərnən]** göstərdim (bədi film).
Biz onu **tor ilə [tornan]** **tutacağığ** (cizgi filmi).

"Tutmaq" feiline I şəxsin cəm şəkilçisi qoşulduğuna görə "q" samiti yazıda olduğu kimi tələffüzdə də "ğ" səsinə keçir.

Problem **kəranavirus [kəranavirus]** **peyvəndi ilə [peyvəndiyən]** bağlıdır (sənədli film).

Orfoepiya qaydalarının 3.13 bəndinə əsasən, "[kəranavirus]" kimi tələffüz olunur. Atası **təcüblə [tə:cübbən]** cavab verir (bədi film).

Amma [amma] verəcədin **qərarla [qərran]** Sultan Qiyasəddin uduzarkən qazanan sən olacaqsan (teleserial).
Cümlədə verilən **"amma"** sözüne diqqətimizi yönəldək. Söz ortasında eyincinsli qoşa cingiltilli (bb, cc, dd, ll, mm, nn, rr, vv, yy, zz) və qoşa kar (ff, hh, ss, şş) samitlər yazıldığı kimi tələffüz olunur:

Onu başa düşdük, **ama [amma]** niyə? (teleserial).

Hətta nümunələr əsasında "onlar" əvəzliyinin yanlış tələffüzünü müşahidə edə bilərik:

Olur [onnar] qaladan sağ-salamat çıxmalıdırlar (teleserial).

Dordan [dodrən]? Onda **onları [onnarı]** kim **yiyyə [yeyib]**? (cizgi filmi).

"Yiyib" sözünün birinci hecasındakı sait dəyişilmir. Təkhcali sözlər tələffüzdə olduğu kimi qalır.

Əgər mətn orfoepiya qaydalarına uyğun, müvafiq intonasiya ilə səsləndirilərsə və sözlərdə vurğu düzgün qoyularsa, fikrin ahəngdarlığı onu dinləyəndə də xoş təəssürat yaradar. Lakin aşağıdakı nümunədə eyni mətnə şəxsin adının müxtəlif vurğu altında deyilməsi faktına rast gəlirik:
Diantey Vaylder... Bilirsiniz, **Deontay [Dia'nteay]** ilk dəfə zala gələndə və peşəkarlarla sparring çixanda deyirdilər ki, bu oğlan, **diyəsən [deyəsən]**, qorxaqdır. **Nakoutlar [nakautdar]** zamanı üzü gülən **De'ontay [Dia'nteay]** görəndə həmişə ona **diyirəm [deyirəm]** ki, sükanı belə saxla. Bəzi insanlar sənin vəhşi olduğunu **deyir**". Biz **Deo'ntayla [Dia'nteynən]** 8-9 il döyüşmüşük (sənədli film).

Burada **bir balaca anlaşılmazlıq [anlaşılmazlıq]** baş verdi (cizgi filmi). Verilən bu nümunədə isə iki norma eyni vaxtda pozulub. Vurğu yanlışlığı, eyni zamanda leksik norma pozuntusu qulaq dəlir.

Günəl HACIYEVA,
Dövlət Dil Komissiyası yanında
Monitorinq Mərkəzinin aparıcı
mütəxəssisi

Heydər Əliyev və hüquqi islahatlar

"Heydər Əliyev İli – 2023"

çərçivəsində Ədliyyə Nazirliyi və Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsi ulu öndərin müstəqillik, dövlətçilik, qanunçuluq, məhkəmə və hüquq-mühafizə sahələrini əhatə edən genişmiqyaslı fəaliyyətinin öyrənilməsi və təbliği məqsədilə silsilə tədbirlər planı hazırlayıb.

BDU-nun hüquq fakültəsində keçirilən ilk birgə tədbiri açan fakültənin dekani Zaur Əliyev Azərbaycan xalqının ümummilli lideri, müasir Azərbaycan dövlətinin qurucusu Heydər Əliyevin xilaskarlıq və quruculuq missiyası, o cümlədən ulu öndərin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən hüquqi islahatlar barədə məlumat verdi. Z. Əliyev qeyd etdi ki, ümummilli lider Heydər Əliyevin yolunu davam etdirən, vəsiyyətlərini gerçəkləşdirən Müzəffər Ali Baş Ko-

mandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə şanlı Azərbaycan Ordusu Vətən müharibəsində parlaq qələbə qazanaraq işğal altındakı torpaqlarımızı azad etmişdir. Bununla Azərbaycanı bütöv görmək istəyən ulu öndərin ən böyük arzusu həyata keçirilmişdir.

Ədliyyə Nazirliyinin İnsan hüquqları və kommunikasiya idarəsinin rəisi Aynur Sabitova ümummilli lide-

rin zəngin irsinin, dövlətimiz və xalqımız qarşısında misilsiz xidmətlərinin yeni nəslə aşılması məqsədilə nazirlik tərəfindən "Heydər Əliyev və Azərbaycan ədiyyəsi" elektron məlumat platformasının yaradıldığını diqqətə çatdırdı.

Çıxışlarda ulu öndərin irsinin öyrənilməsi və təbliğində respublikamızın Birinci vitse-prezidenti Mehriban

xanım Əliyevanın və rəhbəri olduğu Heydər Əliyev Fondunun müstəsna xidmətləri diqqətə çatdırıldı.

Sonda "Heydər Əliyev və Azərbaycan ədiyyəsi" elektron platformasının təqdimatı keçirildi.

Züleyxa ƏLİYEVA,
BDU-nun hüquq fakültəsinin
tələbəsi

Milli Xalça Muzeyinin sərgi salonunda Xalq rəssamı Arif Hüseynovun 80 illik yubileyi münasibəti ilə onun əsərlərindən ibarət "Azərbaycan nağılı" adlı fərdi sərgisi açılıb. Muzeyin salonunda sərgilənən əsərlərlə tanışlıqdan sonra əmin olduq ki, rəssamın təxəyyüü nağıl qəhrəmanlarının, cadugərlərin, divlərin, hiyləgər vəzirlərin maraqlı obrazlarını tamamlayır. Sərgidə rəssamın 55 əsəri nümayiş olunurdu. Bu əsərlər 30 Azərbaycan klassik nağıllarından istifadə olunmaqla ərsəyə gətirilib.

Xalq rəssamının nağıllar dünyası

Sərgi iki hissədən-müasir və klassik Azərbaycan nağıllarına həsr olunmuş əsərlərdən ibarət idi. Sərgidə yazıçı Anarın nəvəsi Muradın və Leyli Salayevanın "Dilbərin qaşığı səyahəti" adlı nağıllara həsr olunmuş əsərləri diqqəti cəlb edirdi. Burada Tabriz miniatür məktəbinin ənənələrindən yaradıcı istifadə özünü açıq şəkildə göstərirdi.

Sərgidə Azərbaycan Milli Xalça Muzeyinin direktoru Şirin Məlikova, Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin sədri Qənirə Paşayeva, Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı, Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının katibi Ağəli İbrahimov, Dövlət Rəsm Qalereyasının əməkdaşı Ziyarət Cabarova və digərləri çıxış edərək Arif Hüseynovun yeni yaradıcılıq uğurları arzuladı.

Sonra Arif Hüseynov ziyarətçilərə təşəkkür etdi. Bildirdi ki, insan ömründə

bir uşaq vaxtı, bir də yaşa dolanda nağıl oxuyur. Çünki uşaq vaxtı oxunan nağıla başqa tərzdə, yaşlandıqda isə daha çox təcrübə və ağılla yanaşırsan. "Mən bu mövzunu ona görə seçmişəm ki, hamımız uşaqlıqdan nağılları sevmişik. Həm də nağıllar həmişə yaxşı sonluqla qurtarılır", - deyərək Xalq rəssamı bildirdi.

Qeyd edək ki, sərgi Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi, Milli Məclisin Mədəniyyət Komitəsi, Milli Xalça Muzeyi, "Azərbaycan" ASC və Rəssamlar İttifaqının birgə təşkilatlığı ilə açılıb.

...Sərgi salonundan ayrılacaq da, görkəmli rəssamın çəkdiyi rəsmlərin seyr və cazibəsi bizi uzun müddət öz təsirində saxladı.

Sərgi fevralın 24-dək davam edəcək.

Elçin ABBASOV,
"Xalq qəzeti"

Muğam Mərkəzində duyğulu bir axşam...

O axşam işıqlı qəmlə süslənmiş "Bayatı Qacar" pərdə-pərdə ürkəklə nüfuz edirdi, fəni dünyanın yalnız səniqlərdən ibarət olmadığını anladır. Digər muğamlar səsləndikcə yadımıza Seyid Özim Şirvaninin beytini saldı:

**Ələ aldı qavalı ol düxtər,
Oxudu çəm-xəm ilə bir "Şüştər"...**

Bəli, fevralın 17-də Beynəlxalq Muğam Mərkəzində "Muğam axşamları" layihəsinin növbəti konserti dinləyicilərə belə poetik ruh açıldı. Şair olan yetərincə duyğulandı, rəssam olan rənglərin ahəngində vurnuxdu, sevgisindən yarımayan kövrəldi, bir sözlə, hər kəs öz nəsibini aldı.

Musiqi gecəsində sözügedən muğamların BMM-nin solistləri Əməkdar artist Sevinc Səriyeva, xanəndələr Rəvanə Qurbanova, Nisbət Sədrayeva və Məmməd Nəcəfov təqdim etdilər. Qəlbəyatımlı səs sahiblərini tarzan Rövşən Qurbanov, kamança ifaçısı Ceyhun Bayramov, kanon ifaçısı, Əməkdar artist Təranə Əliyeva, nağaraçı Amil Mustafayev, ud ifaçısı Vəlif Yusibli layiqincə müşayiət etdilər.

Tanınmış xanəndə Qəzənfər Abbasov "Şüştər" muğamını xüsusi mehərrələ ifa edən tələbəsi Sevinc Səriyevanı və Rəvanə Qurbanovunu muğam səhnəsində özünəməxsus şəkildə təbrik

edərək bu klassik ladda bir zamanlar özünü də oxuduğunu xatırladı: "Bu muğam nadir hallarda ifa olunur. Məşədi Məmməd, Cabbar Qaryaqdoğlu və digər muğam biliciləri "Şüştər" in möhürünü vurublar. 80-ci illərdə isə dünyasını dəyişən görkəmli muğam ifaçılarımız - Hacıbaba Hüseynov, Cənəli Əkbərov, daha sonra isə Alim Qasimov "Şüştər"ə yeni nəfəs veriblər. Bugünkü ifalar da gözəl idi".

Beynəlxalq Muğam Mərkəzi Azərbaycan milli musiqisinin təbliğində həsr olunmuş bir neçə layihə həyata keçirir ki, onlardan biri də haqqında danışdığımız "Muğam axşamları" layihəsidir. Layihənin rəhbəri BMM-in direktoru, Xalq artisti Murad Hüseynovdur. Muğam sənətimizin fəlsəfəsini gələcək nəsillərə çatdırmaq məqsədilə reallaşan layihəyə tamaşaçılar böyük maraq göstərir. "Muğam axşamları" layihəsi 2017-ci ildən həyata keçirilir.

Fidan HÜQUQQIZI,
Elşən AĞALAR (foto),
"Xalq qəzeti"

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti

öz gəmiləri üçün müxtəlif növ göstəricilərin (datçiklərin) satın alınması məqsədilə

MÜSABİQƏ ELAN EDİR

Müsabiqədə iştirak etmək istəyən şəxslər www.asco.az sahifəsinə daxil olmaqla elanlar bölməsindən əlavə sənədləri və ətraflı məlumat əldə edə bilərlər. Müraciət üçün son müddət 27 fevral 2023-cü il saat 17.00-dəkdir.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (əsl və surəti) tərtib

olunmalıdır (xarici dildəki tendərkliqləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Əlaqə telefonu – (012) 404-37-00, daxili – 1164.

Ünvan – AZ1003. Bakı, M.Useyinov küçəsi 2.

"Xalq qəzeti"nin kitab rəfi

Akademik Gövhər Baxşəliyevanın "Nizami Gəncəvinin etnik mənsubiyyəti" kitabı ingilis və fars dillərində işıq üzü görüb.

Müəllif şairin milli kimliyi ilə bağlı təhriflərə və tarixi mədəni irsimizin qonşu xalqlar tərəfindən mənimsənilməsi cəhdlərinə cavab olaraq yazdığı və 2021-ci ildə rus dilində nəşr etdiyi eyniadlı kitabının geniş ictimaiyyətdə çatdırmaq məqsədilə bu dəfə ingilis və fars dillərinə tərcümədə nəşr etdirib.

Kitabda Nizaminin öz əsərlərindən konkret faktlar əsasında şairin Azərbaycan türkü kimi etnik mənsubiyyəti sübuta yetirilib və bu məsələnin müxtəlif aspektləri geniş araşdırılıb. Həmçinin XII əsrdə Gəncə əhalisinin etnik tərkibi, Nizaminin harada və hansı ailədə doğulub boya-başa çatması, onun Azərbaycanla bağlılığı, türkə aid hər şeyə məhəbbət və rəğbəti, türk sözlərini tez-tez işlətməsi şairin etnik türk olmasına heç bir şübhə yeri qoymur.

AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu Terminologiya şöbəsinin elmi işçisi Aytən Hüseynova-Qəhrəmanlıın "Müstəqillik

illərində beynəlmiləl terminlərin izahlı lüğəti" nəşr olunub.

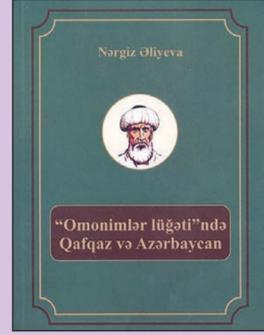
Kitabda iqtisadiyyat, informasiya telekommunikasiya, nano və biotexnologiya, diplomatiya, səhiyyə, incəsənət, turizm, idman və s. sahələrə aid 1700-ə yaxın

termin və terminoloji birləşmələrin izahı verilib. Kitabın redaktorları filologiya elmləri doktorları, professorlar Nadir Məmmədli və Səyialı Sadıqova, rəyçilər filologiya elmləri doktoru, professor İsmayıl Məmmədli və filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Vəfa Abdullayeva-Nəbiyevadır.

Lüğət linqvistik müəssisə-sisləri, tələbələr, doktorantlar və geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulub.

Hazırladı: Ə.ƏLİYEV,
"Xalq qəzeti"

Tarix elmləri doktoru Nərgiz Əliyevanın "Omonimlər lüğəti"ndə Qafqaz və Azərbaycan adlı kitabı işıq üzü görüb. Orta əsrlər ərəb coğrafiyasına Yaquət əl-Həməvinin "Formasına görə müştərək, yerinə görə fərqlənən adlar kitabı" əsasında hazırlanmış nəşrin elmi redaktoru Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyinin baş direktoru, akademik Nailə Vəlixanlıdır. Kitabda Orta əsrlər Azərbaycanında və Qafqazda müxtəlif ərazilərdə verilən eyniadlı toponimlərin fərqli cəhətləri göstərilib və dəqiqləşdirilib. Həmçinin nəşrdə görkəmli şəxsiyyətlərin eyniadlı yerlərdən hansına mənsub olmasına aid məlumatlar təqdim edilib.

Sosial şəbəkələrdən seçmələr

Xoşməramlı yalan...

Sumqayıtda yaşayan məktəb yoldaşım, həkim-yazıçı Hüseyn Həsənoğlu həm də maraqlı sosial şəbəkə istifadəçisidir. Bu günlərdə onun "Facebook"da paylaşdığı "Bağım" adlı xatirə yazısının xeyli "layk" qazandığını nəzərə alaraq qəzetimizin oxucularına təqdim edirik:

"Bakıda işlədiyim vaxtlarda Almaniyada dövlətin Azərbaycanında həyata keçirdiyi layihə çərçivəsində bir Almaniyaya getdim. İlk gəlişim idi onun Azərbaycana. Almaniyada bir müddət yaşadığıma və dili də az-çox bildiyimə görə tez dostlaşdıq. Alman dostlarımla qəribçilikdə mənə çox dəstək olmuşdular, bu səbəbdən bura gəlmiş Almaniyaya diqqət göstərmək istəyirdim içimdən gəlirdi.

alib götürürəm, özü də necə meyvələr: giləs, ərək, şaftalidan tutmuş, alma, armud, nara qədar. Program bir il hesablandıqından mən Almaniyaya dostuma bərkətli torpağımızın bütün meyvələrini daddıra bildim. Hər dəfə də meyvə çeşidini gördən Almaniyalı deyirdi ki, onun ən böyük arzusu mənə bağımı görməkdir. Bir belə meyvənin yetişdiyini bağa heyranlığını hər dəfə dilə gətirirdi. Mən də Sumqayıtdan gəldiyimi və bağımın da uzaqda olduğunu

Hər şeydə "alman hesabı" aparın Almaniyaya diqqət göstərmək ələ də asan iş deyildir. Ona hər hansı hədiyyə etmək cəhdini narahatlıqla qarşılayacağını da bildirdim. Fikir verdim ki, dostum bizim meyvələrdən ağız dolusu danışsın, onların çox şirin və ləzzətli olduğunu vurğulayırdı. İşlədiyim qurum "Nizami" metro stansiyasına yaxın idi və metrodan bir az aralı böyük meyvə dükanı vardı. Hər gün işə gəlməmiş yaxşı mövsümi meyvələrdən seçib Almaniyaya göndərirdim.

İlk dəfə meyvəni gətirəndə o, çıxarıb pul vermək istədi. Dedim: "Helmut, bunlar mənim öz bağımın məhsullarıdır. Bizdə öz bağımın məhsullarına görə pul almırıq, adətimiz belədir". Razılığa.

İndi təəvvür edin, mən mövsümə uyğun meyvələr

bəhanə gətirir, amma hər dəfə də söz verirdim ki, onu mütləq bağıma aparacağam.

Bir payız günü səhər həmin dükanın qabağında növbəti dəfə meyvə seçərkən mənə kimsə arxadan bərk qucaqladı. Dönüb gördüm ki, Almaniyalı dostum Helmutdur. O mənə təkrar-təkrar qucaqlayaraq dedi: "Mən sənin bağını, nəhayət ki, gördüm!"

Bunu deyərək o, ürəkdan güldü. Sonradan mən Almaniyada onun evində qonaq olanda, öz ailə üzvlərinə mənə Azərbaycanı bağım haqqında sevinclə və böyük məmnunluqla danışdırdı.

P.S. Göründüyü kimi, sosial şəbəkələrdə dostlarımızın, bax, belə maraqlı paylaşımları olur.

Əli NƏCƏFXANLI, "Xalq qəzeti"

Hava proqnozu

✓ **Fevralın 19-da**

✓ **Bakıda və Abşeron yarımadasında** dəyişən buludlu olacaq, ararib tutulacaq, əsasən yağmursuz keçəcək. Gözlənilir. Gecə və səhər bəzi yerlərdə zəif duman olacaq. Ararib güclənən cənub küləyi əsəcək, axşam şimal-qərb küləyi ilə əvəz olunacaq. Gecə 2-5°, gündüz 10-15° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 763 mm cive sütunundan 759 mm cive sütununa enəcək, nisbi rütubət 60-70 faiz olacaq.

✓ **Şərqi Zəngəzur: Cəbrayıl, Kəlbəcər, Qubadlı, Laçın, Zəngilan rayonlarında** əsasən yağmursuz keçəcək. Ararib duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək. Gecə 6-11°, dağlıq ərazilərdə 13-15° şaxta, gündüz 0-5° isti, dağlıq ərazilərdə 3°-dək şaxta olacaq. Gecə və səhər yollar buz bağlayacaq.

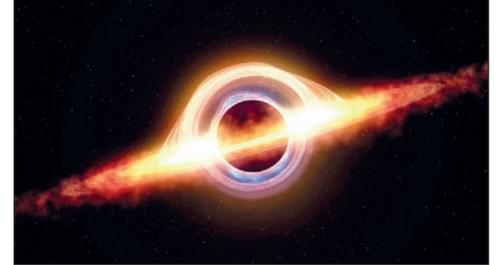
✓ **Qazax, Gəncə, Goranboy, Tərtər, Füzuli rayonlarında** əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, bəzi yerlərdə ararib güclənəcək. Gecə 4° şaxtadan 1°-dək isti, gündüz 8-12° isti olacaq. Gecə və səhər yollar buz bağlayacaq.

✓ **Balakan, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayilli, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusar rayonlarında** əsasən yağmursuz

keçəcək. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, bəzi yerlərdə ararib güclənəcək. Gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 5-10° isti, dağlarda gecə 8-13° şaxta, gündüz 2° şaxtadan 3°-dək isti olacaq. Gecə və səhər bəzi dağlıq ərazilərdə yollar buz bağlayacaq.

✓ **Mingəçevir, Yevlax, Göyçay, Ağdas, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Şirvan, Hacıqabul, Salyan, Neftçala rayonlarında** əsasən yağmursuz keçəcək. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi əsəcək, bəzi yerlərdə ararib güclənəcək. Gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 10-15° isti olacaq.

✓ **Masalli, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara rayonlarında** əsasən yağmursuz keçəcək. Ararib duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək, ararib güclənəcək. Gecə 2° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 8-11° isti, dağlarda gecə 0-3° şaxta, gündüz 5-8° istiolacaq. Gecə və səhər dağlıq ərazilərdə yollar buz bağlayacaq.

"Qaranlıq enerji" müəmməsi

"Qaranlıq enerji"nin kainatın genişlənməsinin hərəkətverici qüvvəsi olması fikri ilk dəfə 1990-cı illərin sonunda irəli sürülmüşdü. Lakin alimlər bu fikri təsdiqləyən mənbə göstərə bilməmişdilər.

Bu yaxınlarda nəşr olunan iki məqalə qara dəliklərin kosmosun genişlənməsinə səbəb olan "qaranlıq enerji" mənbəyi ola biləcəyini iddia edir, lakin bir çox astronomlar bununla razılaşmırlar.

Mütəxəssislərin fikrincə, "qaranlıq enerji"ni qaranlıq maddə ilə qarışdırmaq olmaz. Belə ki, bu, kainatımızın genişlənməsinə səbəb olan görünməz qüvvəyə verilən addır. Digər tərəfdən, qaranlıq maddənin qalaktikaların içində kütlə kimi hərəkət etdiyini düşünülür. Hər iki qüvvə görünməzdir və hələlik naməlumdur. Ancaq bu, tezliklə dəyişə bilər.

Sözügedən məqalələr "The Astrophysical Journal" və "The Astrophysical Journal Letters" jurnallarında dərc olunub. Alimlər hesab edirlər ki, kainat genişləndikcə qara dəliklər böyüyürsə, "qaranlıq enerji" mənbəyi öz təsdiqini tapacaq.

Qara dəliklərin böyüməsi ilə kainatın davam edən genişlənməsi arasındakı əlaqə – "qaranlıq enerji"nin yarandığı zaman harada saxlandığı ilə bağlıdır. Qeyd edək ki, əvvəllər bir çox alimlər "qaranlıq enerji"nin kosmosda yayıldığına və kainatımızın böyüməsinə təkan verdiyinə düşündürdü. Bununla belə, yeni elmi məqalələr iddia edir ki, qara dəliklərin özələrində də "qaranlıq enerji" ola bilər.

Baş qara dəliklər qaranlıq enerjini necə yaradır? Bu, alimlərin məqalələrində cavab verməyə çalışdığı əsas sualdır. Yeni araşdırmalara görə, bir ulduz çöküb yox olduğu zaman "qaranlıq enerji" yaranır. Beləliklə, "qaranlıq enerji" mənbəyini qidalandıran və kainatın daha da genişlənməsinə töhfə verən bu çöküşlərdir.

Səadət RZAYEVA,
"Xalq qəzeti"

İdman xəbərləri

Məşqçilərə sertifikat verilib

Beynəlxalq Cüdo Federasiyasının (BCF) Akademiyasının məşqi sertifikat proqramında iştirak edən məşqçilərə sertifikatlar təqdim olunub. Tədbirdə Milli Olimpiya Komitəsinin baş katibi Əzər Əliyev, vitse-prezident Zəmirə Məftahətdinova, Azərbaycan Cüdo Federasiyasının (ACF) vitse-prezidenti Elnur Məmmədli və BCF Akademiyasının direktoru Ənvik Qələa məşqçilərə Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin iştirakçı sertifikatlarını təqdim ediblər.

Federasiyanın mətbuat xidmətindən aldığımız məlumatda bildirilir ki, ACF-in vitse-prezidenti Elnur Məmmədli tərəfindən proqramın həyata keçirilməsində göstərilən dəstəyə görə Milli Olimpiya Komitəsinə, BCF-in Akademiyasına və "Judo Club 2012"-yə təşəkkür plaketləri təqdim olunub.

Azərbaycan Cüdo Federasiyasının BCF-in Akademiyası ilə 2022-ci ilin mart ayında başlayan əməkdaşlığı nəticəsində qeyd edilən proqrama 80-dən yuxarı cüdo məşqçisi cəlb edilib. Nəzəri imtahanları uğurla başa vuran məşqçilər əyani surətdə imtahan verərək müvafiq sertifikatı əldə etmək imkanı qazanıblar.

Seminar və imtahan BCF Akademiyasının direktoru Ənvik Qələa, Akademiyanın proqram rəhbəri Dr. Tibor Kozslla, Akademiyanın idman direktoru Daniel Laskau və digər ekspertlər (ümumilikdə 10 ekspert) tərəfindən keçirilib.

"Murov" liderliyi davam etdirir

Kişi voleybolçular arasında Azərbaycan Yüksək Liqasında növbəti oyunlar keçirilib. Voleybol Mərkəzində təşkil olunan VIII turun ilk matçı "Neftçi" və "Xarıbülbül" komandaları arasında olub. Azərbaycan Voleybol Federasiyasının məlumatına görə, ilk qarşılaşmada qalib 3 hissədə müəyyən olunub. İlk hissədə 25:22 hesabı ilə qalib gələn Şuşa klubu növbəti setlərdə də rəqibindən daha yaxşı oynayıaraq qarşılaşmanın hesabını məhsuləşdirib – 3:0 (25:22, 25:20, 25:18).

Turun son matçında isə MOİK "Murov"la üz-üzə gəlib. Oyun "Murov"un 25:13 hesabı üstünlüyü ilə başlayıb. Sonrakı setlərdə də 25:18 və 25:08 hesabları ilə qalib gələn "Murov" matçı qələbə ilə başa vurub – 3:0.

Beləliklə, "Murov" 20 xalın turnir cədvəlində liderliyini davam etdirir. 12 xalla malik "Xarıbülbül" ikinci, 9 xalla "Neftçi" üçüncü yerdə qərarlaşıb. MOİK isə 1 xalla sonuncudur.

Elçin AĞAMIRZƏ,
"Xalq qəzeti"

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

Asif Əsgərov Azərbaycan Respublikası əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini Vüsal Nəsirliyə atası

ZAKİR MÜƏLLİMİN

vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznü başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

**ƏFLATUN
AMAŞOV**

TELEFONLAR:

Reklam və elanlar: 493-82-21

Qəbul şöbəsi: 493-24-75
Məsul katib: 493-61-02
Texniki şöbə: 493-59-64

Mühasibatlıq: 498-85-29
E-mail: xaqqazeti@gmail.com
info@xaqqazeti.az

"Xalq qəzeti"nin kompüter mərkəzində yığılıb və səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunub.

ÜNVANIMIZ:

AZ-1000, Bakı şəhəri, Bülbül prospekti, 30.
Şəhadətnamə 022273

İNDEKS 0282
TİRAJ 4690
SİFARIŞ 414
QİYMƏTİ 40 qəpik

Növbəti redaktor

Məsaim ABDULLAYEV

Çapa imzalanmışdır 00:00